N°. 11. Donderdag 29 Mei 1902. 2de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST.

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland *bij vooruitbetaling* . f 2.00
Voor Oost-Indië en het Buitenl. » 3.00
Afzonderlijke nummers. . . . » 0.10
Men abonneert zich voor minstens zes maanden ingaande op den dag der eerste toezending **f 1.—**

Prijs der advertentiën.

Per regel . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . - 0.09
» » » 1000 » . - 0.08
» » » 3000 » . - 0.07

REDACTIE: De 4de Commissie, aan welke de verspreiding van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië is opgedragen.

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie", en gezonden aan den Heer G. E. V. L. VAN ZUYLEN, *Voorzitter der Redactiecommissie*, **7a Heerengracht**, of den *Secretaris*, Mr. G. VAN SLOOTEN Azn., **43 Conradkade**, beiden Den Haag.

Voor de Administratie en Advertentiën wende men zich tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG" **Haagpoort 4,** Den Haag.

Dit nummer bestaat uit Twee Bladen.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

De Vereeniging vestigt zooveel mogelijk, zoowel in Europa als in Indië, afdeelingen, die te zamen met het hoofdbestuur dit doel trachten te bereiken.

Om lid te worden kan men zich mondeling of schriftelijk op het bureau der Vereeniging Heerengracht 4 te 's-Gravenhage aanmelden.

Het lidmaatschap kost als minimum-contributie f 1.50 voor het Binnenland en f 2.50 voor het Buitenland, om tevens franco en kosteloos dit weekblad te ontvangen.

Inhoud van dit nummer.

Voor den noodlijdenden Javaan.

In kas gebleven op 23 Mei j.l.	f 906.77
Wissel van f 900 Ind. Courant	894.48
Rest in kas. . . .	f 12.29
In deze week bijgekomen:	
Van de afdeeling Nijmegen	23.50
Mevrouw S. te Breda.	0.50
Door bemiddeling van „de Vrouw" van A. B. te Haarlem.	2.50
Van Generaal d. B. P.	10.00
Van J. T. C. den Haag.	200.00
Van Utrechtsche Studenten	25.00
Van Mevrouw N. N. te Oosterbeek. . .	2.50
Van Amsterdamsche studenten en eenige particulieren.	350.—
Voetbalwedstrijd **H. V. H.**	480.—
Totaal	f 1106.29

Op de verzending van f 900 per vorige mail, kan er nu weer eene van f 1000 volgen.

Van Weltevreden kregen wij het bericht, dat ook de heer Segal, assistent-resident van Keboemen zich bereid had verklaard om voor de noodlijdenden op die plaats en in den omtrek zorg te dragen. Het afdeelingsbestuur had hem daartoe f 500 gezonden.

Wij hebben vroeger melding gemaakt van een feestavond, die in den planten- en dierentuin te Weltevreden zou gegeven worden. Die avond heeft de vrij aanzienlijke som van f 2740.72 opgebracht.

Mededeelingen.

I. **Van het Hoofdbestuur:**

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING

op Maandag 9 Juni

des namiddags ten 2 ure,

in het lokaal onzer Vereeniging

HEERENGRACHT 4.

Agenda:

Voorstel van het Hoofdbestuur tot het brengen van eenige **wijzigingen in de Statuten der Vereeniging.**

Het **Concept** dier **gewijzigde Statuten** is hieronder afgedrukt:

Artikel I.

De Vereeniging „Oost en West" is gevestigd te 's Gravenhage.

Art. II.

De Vereeniging wordt aangegaan voor den tijd van 29 achtereenvolgende jaren, aanvangende op den dag, dat de Koninklijke goedkeuring op deze Statuten zal zijn verkregen.

Eén jaar vóór het eindigen van dezen termijn zal door de Vereeniging een besluit worden genomen omtrent haren verderen duur.

Art. III.

Het doel der Vereeniging is:

den band tusschen Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken en het bevorderen zoowel van beider gemeenschappelijke belangen, als van die van Oost- en West-Indië in het bizonder.

Art. IV.

De Vereeniging tracht dit doel te bereiken door:

1°. Het verspreiden van populaire kennis op allerlei gebied omtrent onze Oost- en West-Indische bezittingen en koloniën, zoowel in woord, als in geschrift.

2°. Het bevorderen der ontwikkeling van Indische nijverheid en kunstnijverheid.

3°. Het geven van raad, wat betreft hôtels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medische hulp, inkoopen enz. op verlangen van uit de Indiën komende personen.

4°. Het geven van raad wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hunne opvoeding en onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft en, desverlangd ook het houden van toezicht over die kinderen.

5°. Het geven van raad omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen enz. aan naar Oost- of West-Indië vertrekkende of aldaar aangekomen personen.

6°. Allen, wier belangen de Vereeniging voorstaat, behulpzaam te zijn in het verkrijgen van werkzaamheden.

7°. Het zich in betrekking stellen met andere vereenigingen, die min of meer hetzelfde doel beoogen.

8°. Het bevorderen van de belangen, die de vereeniging voorstaat, door zich te wenden tot de bevoegde macht en door te doen, wat verder blijkt nuttig of noodig te zijn.

Art. V.

De Vereeniging bestaat uit Eereleden, Donateurs en Leden.

Tot eereleden kunnen worden benoemd personen, die zich bizonder verdienstelijk hebben gemaakt tegenover de Vereeniging; zij worden met meerderheid van stemmen door eene Algemeene Vergadering op voorstel van het Hoofdbestuur of van tien leden en (of) donateurs benoemd; zij zijn tot geldelijke bijdragen niet verplicht.

Donateurs zijn zij, die f 5 of meer jaarlijksche contributie betalen of eene bijdrage doen van minstens f 100 in eens.

Leden zijn zij, die zich verbinden tot het betalen eener jaarlijksche contributie van f 1,50 tot minder dan f 5.

Vereenigingen kunnen donatrice of lid worden.

Eereleden, donateurs en leden, hier te lande en ook leden elders, die minstens f 2.50 jaarlijks contribueeren, ontvangen kosteloos, zoo het verschijnt, het orgaan der Vereeniging.

Zij, die thans lid zijn tegen betaling eener contributie van f 1.— 'sjaars, behouden hunne verkregen rechten, waaronder echter niet behoort het geregeld kosteloos ontvangen van het orgaan.

Eereleden, donateurs en leden kunnen door de Algemeene Vergadering worden geschrapt op voorstel van het Hoofdbestuur of van 20 leden en donateurs. Eene meerderheid van minstens 2/3 der aanwezigen is daartoe noodig.

Art. VI.

Behalve uit die in art. 5 genoemd, zullen de inkomsten der Vereeniging bestaan uit schenkingen, legaten of geldelijke voordeelen, welke eventueel voortspruiten uit de inrichtingen, die door bemiddeling der Vereeniging tot stand komen.

Art. VII.

De Vereeniging bestaat uit afdeelingen, welke samen de rechtspersoon uitmaken.

Zij wordt in en buiten rechten vertegenwoordigd door een Hoofdbestuur, bestaande uit een oneven aantal, doch minstens 9 leden, waarvan ten minste 3 in 's Gravenhage woonachtig moeten zijn. Uit de te 's Gravenhage gevestigde leden van het Hoofdbestuur worden door de Algemeene Vergadering benoemd: een Voorzitter, een Secretaris en een Penningmeester, die te samen het Dagelijksch Bestuur der vereeniging vormen.

De leden van het Hoofdbestuur worden gekozen ter gewone Algemeene Vergadering uit de leden en donateurs. Jaarlijks treden, volgens een door het Hoofdbestuur opgemaakten rooster, twee zijner leden af, die echter terstond herkiesbaar zijn.

In tusschentijds ontstane vacatures wordt, zoo het Hoofdbestuur vervulling gewenscht acht, door dat bestuur zelf tijdelijk voorzien.

Het Hoofdbestuur draagt aan de jaarlijksche Algemeene Vergadering voor iedere tusschentijds of volgens rooster ontstane vacature een tweetal candidaten voor; iedere Afdeeling is bevoegd ter vergadering een gelijk aantal candidaten voor elke vacature te stellen.

De leden van het Hoofdbestuur genieten reis- en verblijfkosten ten laste van de kas van het Hoofdbestuur.

Het Hoofdbestuur regelt bij Huishoudelijk Reglement eigen werkzaamheden en die van het Dag. bestuur. Dit Reglement wordt aan de goedkeuring der Algemeene vergadering onderworpen.

Een exemplaar van statuten en huishoudelijk reglement zal aan ieder lid worden toegezonden

Art. VIII.

Eene Afdeeling der Vereeniging kan worden gevormd, indien tien of meer personen de oprichting daarvan verlangen in eene plaats, waar nog geen Afdeeling bestaat.

Van het bestaan der Afdeeling wordt onmiddelijk aan het Hoofdbestuur kennis gegeven.

Op plaatsen, waar geen afdeeling bestaat, kan door het Hoofdbestuur een correspondentschap worden gevestigd.

Leden, die zich niet bij eene afdeeling hebben aangesloten, staan administratief en geldelijk onder het Hoofdbestuur.

Art. IX.

Iedere Afdeeling kiest haar bestuur en stelt haar huishoudelijk reglement vast, dat, evenals latere wijzigingen of aanvullingen daarvan, zoo spoedig mogelijk aan de goedkeuring van het Hoofdbestuur moet worden onderworpen. Indien ook na gepleegd overleg, de goedkeuring door het Hoofdbestuur niet wordt verleend, dan is de beslissing over de verschilpunten aan de eerst volgende Algemeene Vergadering.

Art. X.

De Afdeelingen hebben tot taak het in art. III hiervoren omschreven doel der vereeniging zooveel mogelijk te bevorderen op de wijze, aangegeven bij art. IV hiervoren; wat betreft 1°, 2° en 8° van bovenbedoeld art. IV, voor zooveel noodig, in samenwerking met het Hoofdbestuur.

Zij zijn bevoegd zich in de vervulling harer taak, behalve wat betreft 1° en 2° van art. IV, te doen bijstaan door commissiën, gekozen uit leden en donateurs. Die commissiën worden door de besturen der Afdeelingen samengesteld en ontbonden.

Art. XI.

Het Vereenigingsjaar valt samen met het kalenderjaar.

Art. XII.

De Afdeelingen storten jaarlijks in de kas van

FEUILLETON.

De positie van de Vrouw in de Javaansche Maatschappij.

(Slot).

Als voorbeelden van het loon voor vrouwenarbeid wensch ik eenige cijfers op te geven.

Landbouw.

Een vrouw krijgt bij het planten voor een morgen werken zes duiten aan contanten en daarbij eten, waarvan de waarde vier duiten is, dus in het geheel 10 duiten. Alle velden moeten binnen een zekeren tijd afgeplant zijn, hetgeen bijna uitsluitend door vrouwen wordt verricht, die daarvoor grooter handigheid bezitten en de jonge padiplantjes regelmatiger uitplanten dan mannen. Bovendien is die arbeid zeer vermoeiend, daar de vrouw met de beenen in den modder staat en gedurende den geheelen werktijd een bukkende houding moet aannemen. Van daar de voor Javaansche toestanden betrekkelijk ruime betaling. Bovendien is dit werk in ± 40 dagen overal afgeloopen, en komt in den regel slechts eens of hoogstens tweemaal 'sjaars voor.

Bij het oogsten van de rijst kan eene vrouw per dag 7 duiten verdienen, maar de betaling heeft bijna altijd plaats in rijst zonder eten en zijn zij dikwijls verplicht palen ver te loopen.

II. **Huisvlijt.**

A. BATTIKKERIJ.

Aan inkoop van materialen wordt uitgegeven 294 duiten, terwijl het bewerkte goed wordt verkocht voor 300 duiten, de winst is dus 96 duiten. Het werk is klaar in 14½ dag, (hier en in den vervolge zal steeds sprake zijn van werkdagen van 6 werkuren) de winst is dus iets minder dan 6 duiten daags (15 jaren geleden was die winst ± 9½ duit). Zoo de persoon, die batikt niet de grondstoffen levert, maar alleen het werk verricht, krijgt zij er 80 duiten voor of 5.5 duit per dag.

B. SPINNEN VAN GAREN.

Van 2 katties kapas (1 kattie = 1¼ pond) wordt door bejaarde vrouwen garen gesponnen, dat voor 35 duiten verkocht wordt, Hieraan wordt ruim 6 dagen gewerkt. De winst is dus 10 duiten, per dag iets minder dan 2 duiten; 15 jaar geleden, werd hiermede 3 duiten verdiend.

C. WEVEN VAN GAREN.

De inkoop van de grondstof kost 150 duiten, terwijl het afgewerkte product voor 250 duiten verkocht wordt. Winst 100 duiten. Hieraan wordt 22 dagen gewerkt, dus verdienste per dag ± 4.5 duit (15 jaren geleden 10 duiten); zoo de weefster de materialen niet levert, is haar winst slechts 80 duiten of nog geen vier duiten daags. Hierbij heb ik de meest voorkomende bedrijven genomen door vrouwen uitgeoefend en de werkloonen eer te hoog dan te laag gerekend, daar het onderzoek, dat deze cijfers opleverde plaats heeft gehad tijdens en na den padieoogst.

De bevolking heeft dan voor eenigen tijd volop levensmiddelen en verkeert niet in zulk een dringende geldverlegenheid als in andere gedeelten van het jaar; het gevolg daarvan is, dat de goederen meer op prijs worden gehouden en de verdiensten per dag dus eenigszins stijgen.

Verder had ik op het oog, arbeid zooals elke desavrouw die kan. Natuurlijk zijn er wel enkele, vooral op de hoofdplaatsen, die mooier en fijner werk afleveren en betere betaling krijgen, maar de aangehaalde voorbeelden, kunnen gerust als tijpen worden beschouwd. Bij de berekeningen zijn de gemiddelde inkoopsprijzen genomen en is verder rekening gehouden met de kwaliteit, die het meest algemeen in gebruik is.

De dure zaken zijn in groote hoeveelheden niet gewild, omdat niemand geld heeft om ze te koopen en de producten van de javaansche huisvlijt allen op de javaansche markt, tot nu toe een plaats vinden.

Houdsters van gaarkeukens verdienen wel meer, maar niet iedereen heeft daartoe de bekwaamheid, daartoe is eenig geld vereischt en werken vele leden van het gezin mede.

Bij onzen europeeschen levensstandaard, lijkt ons een gemiddelde verdienste van 4 duiten per werkdag van 6 uren eene bespotting. Zelfs mij, die vele jaren in de binnenlanden van Java ben geweest, klonk dat zeer onwaarschijnlijk toe, zoodat ik bij twee Regenten en andere inlandsche ambtenaren inlichtingen heb ingewonnen, die mij de overtuiging hebben gegeven, dat de toestand hier werkelijk zoo is, als hij beschreven werd. Vroeger wees ik er reeds op, dat bij de groote cultuur-ondernemingen hoogere dagloonen werden uitbetaald, waardoor eene vrouw bijv. 15 duiten kan verdienen, maar javaansche vrouwen zijn bijna allen reeds op jeugdigen leeftijd gehuwd en laten ongaarne hunne huishouding in den steek, vooral omdat ook de man vaak uithuizig is en er dan niemand is om te koken en op de kinderen te passen, zij kan wel gemakkelijk eten in een gaarkeuken koopen, maar dan verslindt de winst die de gaarkeukenhoudster noodzakelijk moet nemen, wêer een gedeelte van hare meerdere verdiensten en bovendien kunnen slechts een beperkt aantal vrouwen gedurende enkele maanden van het jaar daarbij emplooi vinden.

Toch wensch ik nog het een en ander ter opheldering bij te voegen en in herinnering te brengen, dat elke Javaan hetzij man of vrouw, rechtstreeks of zijdelings bij den landbouw is betrokken en daaruit gedeeltelijk in zijn onderhoud voorziet. zoodat huisvlijt geheel als nevenbedrijf moet beschouwd worden. Daarbij is het Javaansche volk matig en is de natuur uiterst mild, zoodat vele zaken, die ons als Europeanen onmisbaar toeschijnen den inlander dikwijls onbekend of onverschillig zijn.

De Javaan bouwt zijn eigen huis met de middelen, die zijn grond hem verschaft, bepaalt zijne kleeding tot een minimum, doet niet aan schoeisel en is tevreden wanneer hij slechts twee malen daags een bordje rijst heeft met wat toebehooren; maar zelfs aan deze bescheiden eischen kan al minder en minder voldaan worden.

Ter bespreking blijft nu nog over het sexueele leven van de Javaansche vrouw.

Zonder overdrijving kan gezegd worden, dat alle Javaansche vrouwen in hun leven eens zijn gehuwd geweest; evenmin bestaan er Javaansche bachelors (ongehuwde mannen).

Niet trouwen is volgens Javaansche begrippen iets onnatuurlijks en op zekeren leeftijd gekomen, zet ieder Javaan een huishouden op.

Op Java doet zich hetzelfde verschijnsel voor als in de Westersche landen, namelijk dat het aantal der vrouwen, dat der mannen aanzienlijk overtreft (er zijn ± 750000 meer vrouwen dan mannen), zooals men echter weet, zijn

het Hoofdbestuur: *f* 0.50 voor ieder lid en contribueerend donateur.

Van alle legaten of donatiën van *f* 100 of meer, moet aan de kas van het Hoofdbestuur 25 pct. worden afgedragen, tenzij dit in strijd is met een door den gever gemaakte bepaling.

Voor iedere Afdeeling buiten Nederland gevestigd, wordt in overleg met haar bestuur, de finantiëele verplichting tegenover het Hoofdbestuur afzonderlijk geregeld. Die regeling is onderworpen aan de goedkeuring eener Algemeene Vergadering.

Indien aan het hoofdbestuur blijken mocht, dat eene afdeeling gedurende het eerste jaar van haar bestaan ter wille van propaganda en in het belang der vereeniging zich zoovele uitgaven moest getroosten, dat zij de, in de eerste alinea bedoelde bijdragen niet dan zeer bezwaarlijk missen kan, zonder in haar bloei te worden geschaad, is het hoofdbestuur bevoegd haar, op haar verzoek, geheel of gedeeltelijk van die storting, gedurende het eerste jaar van haar bestaan, te ontheffen.

Art. XII.

Elke Afdeeling benoemt jaarlijks een of meer afgevaardigden om haar ter Algemeene Vergadering te vertegenwoordigen. De afgevaardigden mogen ten laste van de kas der afdeeling reis- en verblijfkosten in rekening brengen.

Art. XIV.

Afdeelingen, waarvan het aantal leden en donateurs tot beneden 5 is gedaald, of die hare geldelijke verplichtingen tegenover het Hoofdbestuur niet behoorlijk nakomen, kunnen door het Hoofdbestuur worden ontbonden.

De geldmiddelen der ontbonden Afdeeling worden overgebracht in de kas van het Hoofdbestuur.

Art. XV.

Jaarlijks in het 2e kwartaal wordt door het Hoofdbestuur de gewone Algemeene Vergadering belegd.

Buitengewone algemeene vergaderingen hebben plaats, wanneer het Hoofdbestuur dit noodig acht, òf wanneer 3 of meer Afdeelingen, òf 2/3 van het aantal leden eener Afdeeling er schriftelijk om vragen, met opgave van het te behandelen onderwerp.

Het Hoofdbestuur moet in de gewone Algemeene Vergadering:

1°. mededeeling doen van de werkzaamheden van het bestuur in het afgeloopen jaar en van den toestand der Vereeniging.

2°. rekening en verantwoording afleggen over het beheer van de geldmiddelen der vereeniging.

3°. aan de orde stellen de verkiezing van leden voor het Hoofdbestuur en voor de Commissie, te belasten met het onderzoeken der rekening en verantwoording van den penningmeester voor het volgende jaar.

4°. ter behandeling voordragen, het door het Hoofdbestuur aan de orde gestelde en de van de Afdeelingen tijdig ingekomen voorstellen.

De Afdeelingen worden in de Algemeene Vergaderingen vertegenwoordigd door hare afgevaardigden.

Ook niet afgevaardigde eere-leden, leden en donateurs der Vereeniging hebben toegang tot de Algemeene Vergaderingen en kunnen aan de besprekingen deelnemen.

Stemrecht wordt alleen uitgeoefend door de afgevaardigden der Afdeelingen en door den Voorzitter, ook zoo deze niet afgevaardigde is eener Afdeeling. Het aantal stemmen, namens de afdeelingen uit te brengen, bedraagt voor afdeelingen beneden de 25 leden en donateurs 1 stem; voor Afdeelingen

van 26 t/m. 50	leden en donateurs	2	stemmen.
„ 51 t/m. 75	„ „ „	3	„
„ 76 t/m. 100	„ „ „	4	„

en voorts voor ieder 100tal leden en donateurs boven de 100 één stem meer, met dien verstande, dat het getal van *zes* stemmen voor ééne Afdeeling niet mag worden overschreden.

Art. XVI.

Alle besluiten worden opgemaakt bij volstrekte meerderheid van stemmen, behoudens de hierna te noemen uitzonderingen.

Over zaken wordt hoofdelijk en mondeling, over personen met gesloten en ongeteekende briefjes gestemd.

Verkiezingen geschieden eveneens met gesloten en ongeteekende briefjes. Wordt bij eene eerste stemming geen volstrekte meerderheid verkregen, dan heeft eene tweede, vrije stemming plaats. Wordt ook nu geen volstrekte meerderheid verkregen, dan is er herstemming tusschen het dubbeltal, dat de meeste stemmen verkreeg. Als meer dan 2 personen een gelijk aantal stemmen verkrijgen, dan heeft eene tusschen-stemming plaats. Wordt bij deze herstemmingen, geen volstrekte meerderheid verkregen, dan beslist het lot.

Bij alle andere stemmingen is, bij staking, de stem van den President beslissend.

Art. XVII.

Voorstellen tot verandering of wijziging der statuten kunnen worden gedaan door het Hoofdbestuur of door ten minste drie Afdeelingen.

Art. XVIII.

Omtrent voorstellen, in het vorige artikel bedoeld, kan alleen eene beslissing worden genomen in eene Algemeene Vergadering, waarin ten minste 2/3 van het aantal Afdeelingen vertegenwoordigd zijn en waarin minstens 2/3 van de uitgebrachte stemmen zich voor de verandering of wijziging verklaren.

Is de opkomst in eene eerste daartoe belegde vergadering niet voldoende, dan wordt 14 dagen later een nieuwe uitgeschreven en deze heeft, ongelet het getal vertegenwoordigde afdeelingen, het recht tot wijziging bij eene meerderheid van 2/3 der uitgebrachte stemmen.

Art. XIX.

Ontbinding der Vereeniging binnen den bij art. II aangegeven tijd, kan alleen geschieden door een besluit eener Algemeene Vergadering, geheel overeenkomstig de voorschriften, die in het vorige artikel zijn vastgesteld.

In de vergadering, die een besluit tot ontbinding neemt, wordt een besluit genomen omtrent hetgeen met een eventueel restant in kas en met de overige bezittingen der Vereeniging zal worden gedaan.

II. **Van het Hoofdbestuur.**

Het rekest om betere bevloeiing en waterkeering op Java.

Het rekest om meerdere en betere bevloeiïng en waterkeering op Java, zooals het werd gewijzigd en vastgesteld in de Openbare Vergadering van 12 Mei j.l. aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal is eergisteren ingediend.

Het luidt nu als volgt:

Geven met de aan Uwe Kamer verschuldigde gevoelens te kennen de ondergeteekenden:

De Nederlandsche Afdeeling der N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw,

De Vereeniging „Oost en West" en

De Vereeniging „Moederland en Koloniën",

dat de minder gunstige economische toestand der bevolking op Java ieder Nederlandsch hart moet hebben getroffen;

dat die toestand dan ook Hare Majesteit, Onze Geëerbiedigde Koninging, in Hare jongste Troonrede deed zeggen, dat naar de oorzaken van de mindere welvaart der inlansche bevolking op Java een onderzoek zou worden ingesteld;

dat sedert dat tijdstip zoowel misoogsten, als andere rampen den treurigen staat van zaken nog zijn komen verergen, zoodat iedere mail ons berichten brengt van de groote ellende, die in verschillende, ook zelfs in anders zeer vruchtbare streken van Java heerscht;

dat een groot deel van de bevolking dier streken, niet bij machte de strikt noodzakelijke voedingsmiddelen te koopen, honger lijdt en door uitputting alle weêrstandsvermogen verloren hebbende, aan ziekten en buitengewone sterfte ten prooi is;

dat zonder twijfel de Indische Regeering reeds veel heeft gedaan, om door het uit de koloniale schatkist beschikbaar stellen van geld, ook voor het verstrekken van zaadpadi en den aankoop van ploegvee dadelijk steun te verschaffen;

dat ook de particuliere weldadigheid, zoowel in Indië als in Nederland, zich het lot van de noodlijdende bevolking heeft aangetrokken;

dat dit een en ander zeer is toe te juichen, maar dat daardoor de gestadige achteruitgang der welvaart van Java's bevolking niet wordt weggenomen;

dat adressanten er niet op zouden aandringen, om, zij het ook slechts ten deele, vooruit te loopen op het door Hare Majesteit de Koningin beloofde onderzoek, wanneer naar hun oordeel niet de nood zoo dringend was, terwijl een der voorname middelen van herstel voor de hand ligt, namelijk: de van Regeeringswege meer algemeene toepassing van kunstmatige irrigatie;

dat de tekortkomingen ten deze, vooral in den laatsten tijd, zoowel in voordrachten, als in geschriften, duidelijk en klemmend zijn aangetoond en daarbij op ruime toepassing vaneen degelijk stelsel van irrigatie, met inbegrip van waterkeering, is aangedrongen;

dat wel is waar ook tegenstanders van die ruime toepassing zich hebben doen hooren, maar dat door dezen slechts werd betoogd, dat irrigrtie *niet het eenige middel is*, om den economischen achteruitgang tegen te gaan;

dat adressanten hiermede volkomen instemmen, maar dat naar hun ovetuiging, dit geen reden mag zijn het voor de hand liggende en voornaamste middel van redding niet *krachtig en dadelijk* in toepassing te brengen;

dat zij zeer goed, weten, dat dit onmogelijk zal zijn, wanneer men blijft bij het stelsel, om de uitgaven voor aan teleggen buitengewone werken te vinden uit de *gewone middelen* en derhalve de thans zoo zwaar getroffen bevolking geheel te doen betalen voor hetgeen ook het nageslacht ten goede komt;

dat wanneer daartoe *buitengewonen middelen* zullen worden aangewezen, hetzij door directen steun van het moederland, hetzij door het sluiten van leeningen, de aanleg van irrigatiewerken bovendien een onmiddellijke hulp wordt voor het thans levende geslacht, omdat een groot deel dier werken geschiedt door handenarbeid, die, mits tegen billijke betaling uitgevoerd, de inkomsten van de bevolking vermeerdert;

dat zij, op grond van al de hierboven aangehaalde motieven, een beroep doen op Uwe Kamer om van haren kant den spoedigen aanleg van alle bevloeiings- en waterkeeringswerken, die in het belang van den landbouw op Java zoo dringend noodig zijn, te bevorderen.

't welk doende,

voor de Ned. Afd. der N.-I. Mpij. van Nijverheid en Landbouw,

G. E. V. L. VAN ZUYLEN, *Voorzitter.*

S. STIBBE, *Secretaris.*

Voor de Vereeniging „Oost en West",

N. VAN ZUYLEN—TROMP, *Presidente.*

G. P. H. H. GONGGRIJP, *Secretaris.*

Voor de Vereeniging Moederland en Koloniën,

P. H. VAN DER KEMP, *Voorzitter.*

J. L. SWART, *Secretaris.*

Het is thans de plicht der vereenigingen, die het initiatief namen om de betuiging van adhaeisie aan dat rekest gemakkelijk te maken en zooveel mogelijk te bevorderen.

Door de zorg der Ned. Afdeeling van de Indische Mpij. van Landbouw en Nijverheid werden adhaesiebetuigingsformulier gezonden aan den boekhandel, met verzoek om aan een ieder, die dit verlangt gelegenheid te geven tot teekenen.

Ditzelfde verzoek is gedaan aan Directeuren en Redacties van alle Dag- en Weekbladen in Nederland.

Eenige exemplaren daarvan liggen ook ter teekening op ons bureau Heerengracht 4, en bij den uitgever van het Koloniaal Weekblad Haagpoort 4.

Aan de leden van „Oost en West" het verzoek om vrienden en bekenden te wijzen op deze gelegenheid om mede te werken tot **het in de toekomst wegnemen der kansen op periodieke herhaling van ellende en hongersnood op Java.**

Niet alleen particuliere personen, maar ook Vereenigingen kunnen hunne handteekening plaatsen op deze adressen van adhaesie.

Van den ijver onzer afdeelingen en van onze correspondenten trouwens van ieder onzer leden in het bizonder zal het afhangen of hetgeen wij aan de Volksvertegenwoordiging vragen, een volkswensch zal blijken te zijn.

WEEKOVERZICHT.

Vooral op het gebied van koloniale staatkunde bracht de afgeloopen week ons meer dan een belangrijk bericht. In de eerste plaats zouden wij daaronder willen noemen de overdracht van het bewind over Cuba door de Amerikanen aan den nieuw verkozen president. Daarmede hebben de Amerikanen eindelijk een belofte vervuld, waarvan men de nakoming dikwijls in twijfel heeft getrokken. Men meende toch, dat na de voorbeelden door het land, dat in Amerika nog op zooveel gebied tot model moet strekken, in Egypte, op Cyprus en in vele andere streken gegeven, de kansen op een werkelijke ontruiming van Cuba niet groot waren. Het is dan toch gebeurd. En wel met fraaie mise-en-scène en indrukwekkende gewichtigheid. Met deze overdracht is nu een begin gemaakt met een zeer belangwekkend koloniaal experiment. Het is toch aan iedereen volmaakt duidelijk, dat de Amerikanen door het loslaten van den directen band geen enkel voordeel, dat het werkelijk bezetten van het eiland hun zou kunnen geven, willen derven. Hun kapitaal moet dus in de eerste plaats in Cuba onder hooge bescherming kunnen gedijen, hun invloed moet krachtig genoeg blijven om iedere andere mogendheid van de deur te houden. Nog dikwijls zullen vooral in een meer verwijderde toekomst de Amerikanen zich het hoofd moeten breken over de vraag hoe dit alles zonder onmiddellijk ingrijpen in de theoretisch onafhankelijke positie van Cuba te bereiken. Het zal ons benieuwen hoe zij dat klaar kunnen spelen.

Scherp contrast met de houding tegenover de Philippijnen! Daar wordt niets anders vernomen dan het onverbiddelijk bevel om alles te verbranden en te verwoesten. Berichten van uit die rampzalige eilanden spreken van geheel platgebrande steden, weggevaagde dorpen, gefusilleerde knapen en grijsaards. Daarbij een volharden in de verkeerde richting tegen beter in. Eenige manschappen van het amerikaansche leger zijn exemplaarlijk gestraft, omdat zij hadden durven beweren, dat een veroveringsoorlog moreel niets anders is dan diefstal. Misschien hebben zij dat wel niet zoo in het abstracte beweerd, maar het feit teekent toch. Het blijft bij dit alles wel verwonderlijk, dat de Amerikanen nog heil kunnen zien in den krijg van verwoesting te vuur en te zwaard. Zij hadden tenminste van ons nog kunnen leeren, dat men daarmee in tropische landen heel wat minder uitwerkt dan door de huizen en perken te laten staan, zij hadden ook uit den Zuid-Afrikaanschen oorlog kunnen zien, dat bespoediging van den vrede van zulk een politiek zeker geen gevolg is. Het schijnt nu eenmaal zoo te moeten dat de koloniale politiek van ieder land door dezelfde reeks van blunders heen-worstelen moet, en dat in dien kring van menschelijk weten een schip op het strand geen baken in zee mag worden geacht.

Lord Pauncefote, de engelsche gezant te Washington is overleden. Hij was de man, die op de vredesconferentie den olijftak van het meest beminnelijk vredesverlangen aan de vergaderde mogendheden zoo handig wist voor te houden, dat men het een poosje bijna onmogelijk achtte, dat de afzenders van dezen vredesgezant ginds in Zuid-Afrika een gruwelijken oorlog doordrijven zouden. In den laatsten tijd was zijn positie in de diplomatieke wereld zeer geschokt en men mag aannemen, dat zijn dood zijn terugroeping heeft voorkomen. In zijne pogingen om Duitschland en Engeland tegen elkaar te verbitteren slaagde hij in 't geheel niet, maar had bovendien nog het ongeluk allerlei onthullingen uit te lokken, die Engelands houding in het begin van den Spaanschen oorlog in een zeer ongunstig daglicht stelden en bewezen, dat men toen de Amerikanen in het geheim had willen benadeelen Toen de Duitsche vriendschap over Amerika kwam, achtte men het dan ook vast en zeker dat Pauncefote's rol op diplomatiek terrein was afgespeeld.

Wat nu die Duitsch-Amerikaansche vriendschap aangaat, men krijgt nog niet den indruk alsof deze erg diep zit. Het kan zijn dat de politieke manieren van de Amerikanen even slecht zijn als hun tafelgewoonten en dat men daaruit hun manier van een gegeven paard — in casu den Ouden Frits — in den bek te willen zien, mag verklaren. Bijzonder vriendschappelijk klonken zeker de oordeelvellingen der Amerikaansche pers over de jongste Plötzlichkeit van den keizer niet. Zóó zelfs, dat men in Duitschland reeds heeft rondgekeken naar een zondebok om een eventueel fiasco op te verhalen en die meent gevonden te hebben in den Duitschen ambassadeur te Washington. Men zegt dat het bevreemding moet wekken, dat deze gezant de stemming in het land, bij welks president hij geaccrediteerd is niet zoo goed heeft gekend, om rechttijdig de gevolgen te voorspellen die zich thans laten gelden. Het zou zijn plicht zijn geweest, te waarschuwen voor een geschenk, dat niet door het geheele volk met vreugde ontvangen zou worden." Het is intusschen de zeer gerechte vraag of het wel ooit bij den keizer is opgekomen eerst zijn gezant te Washington over een van zijn persoonlijke daden te raadplegen.

De zieke man aan den Bosporus moet weer geamputeerd worden. Reeds hebben wij met een enkel woord op den ernstigen toestand in Arabië gewezen. Thans kwam het bericht, dat de hoofdstad van Jemen door de opgestane Arabieren is ingenomen en dus de Turksehe macht in die streken gebroken is. Wel heeft men nu onmiddellijk besloten tot het uitzenden van eene groote legermacht om het land weder te heroveren maar het is niet zeker, dat men er in slagen zal die bijeen te krijgen. Het ernstige van dezen opstand ligt voornamelijk hierin, dat de eenige groote kracht van den Sultan hangt aan het bezit van de heilige plaatsen in Arabië, waardoor hij de eigenlijke beheerscher der geloovigen geworden is. Verliest hij deze heilige plaatsen dan zal dan tevens zijn positie als hoofd van de Mohammedanen niet meer houdbaar zijn. Merkwaardig is de opstand ook nog omdat men zoo goed als zeker weet, dat de Engelschen in het geheim de Arabieren steunen. Hun doel is in Arabië onder hun protectie en invloed een sterk Arabisch rijk te stichten met een gewillig opvolger van Britsche bevelen aan het hoofd. Daardoor zullen zij op de meest afdoende wijze, in verband met de occupatie van Egypte en hun overwegenden invloed in de Suezkanaal-maatschappij den weg naar Indië geheel in de macht hebben. Voor iedere mogendheid, die belangen in het Oosten heeft, zal het dus zaak zijn zooveel mogelijk den Sultan ter zijde staan in het bedwingen van den Arabischen opstand, ook al zal er niemand zijn die de wijze van regeeren der Turken niet verfoeit en den opstandelingen in zijn hart gelijk heeft gegeven. Zoover komt men door de Engelsche intrige's.

Het Italiaansch-Zwitsersch conflict is nog niet uit den weg geruimd. Uit deze omstandigheid kan men weer zien, dat de menschelijke organisaties de kleinzieligheid van het individu in hare millioentallen medenemen. Van af het eerste oogenblik moet het aan een ieder — ook in Italië — bij volledige kennisname van het gebeurde volkomen duidelijk zijn geweest, dat de Italiaansche regeering een bok had geschoten. Zonder een zweem van recht had men getracht een kleinen nabuur te overbluffen nu dat niet lukte sloeg men een rampzalig figuur. Nu wil men geen ongelijk bekennen en mokt en knoeit en dreint. Het is geen hartverheffend schouwspel. De Zwitsers wachten intusschen het verloop rustig af. Wellicht zal men in Italië ook wel spoedig inzien dat men bij een spoedig inschikken slechts voordeel kan hebben.

Oost-Indische berichten.

Omtrent den toestand in Semarang de cholera, de verdere reis van den heer van Kol door de geteisterde streken en de tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid te Batavia.

Hoe dieptreurig de toestand in Semarang nog steeds is en blijft, blijkt uit de *Javasche Courant* van 29 April jl., waarin de berichten staan, die de Regeering van den Resident van Semarang ontving:

„In de districten Demak, Wedoeng, Samboeng en Manggar, afdeeling Demak. hebben respectievelijk ongeveer 6270, 750 en 6100 bouws sawah van de droogte te lijden; in de laatste dagen is er een weinig regen gevallen; bij toenemende droogte echter dreigt de toestand ongunstiger te worden.

In genoemde districten zijn mede respectievelijk ongeveer 953, 2683, 614 en 2475 bouws padi-aanplant door verschillende ziekten aangetast, waarvan ongeveer 741 bouws door de gevreesde omo bambang.

Voorts zijn in de districten Bogoramé en Djoewana, afdeeling Pati, in het padi-gewas groote verwoestingen aangericht door rupsen. In het onderdistrict Djaken konden van de rijpe padi slecht enkele aren gesneden worden. Van een proefveld ter grootte van een kwart bouw, in het onderdistrict Bangkiejan, was de opbrengst slechts achttien kati's. Volgens de laatste opgaven zijn als mislukt te beschouwen: in het district Bojoramé 8389 bouws en in het district Djoewana 1958 bouws."

Zooals wij reeds vroeger in onze berichten mededeelden is aan dr. J. van Breda de Haan opgedragen een onderzoek in te stellen naar die verwoesteningen. Het is te hopen, dat dit onderzoek zal leiden tot een niet al te moeielijk toe te passen middel om de toch reeds zoo zeer geteisterde bevolking voortaan voor deze plaag te behoeden.

---

de Javanen Islamieten (enkele Christenen en Heidenen uitgezonderd). Veelwijverij is hen dus geoorloofd, maar toch komt die betrekkeelijk zelden voor, ook al omdat de economische toestanden dit meestal niet gedoogen, toch is de huwelijksband zeer los en komt het voor, dat mannen en vrouwen drie, vier malen gehuwd zijn geweest, omdat het scheiden zeer gemakkelijk is. In het algemeen genomen, kent de inlander geen liefde in de meer edele beteekenis van het woord en man en vrouw staan vrijwel op den voet van gelijkheid. Wat de kinderen betreft, zij volgen bij het scheiden van de ouders, nu eens den man, dan weder de vrouw, meestal de laatste en de nieuwe vader of moeder neemt de stiefkinderen ook weder aan, wat trouwens weinig bezwaar oplevert, daar ze meestal de geringe kosten die hun voeding met zich brengt, door een of anderen arbeid vergoeden. Van weerskanten beschouwen ze die herhaalde scheidingen, als iets natuurlijks en onvermijdelijks en trekken zij zich die meestal niet lang aan.

Doordien de Javaansche vrouw steeds in staat is in haar levensonderhoud te voorzien, is zij onafhankelijker van haar man en is hare positie uit een wettelijk opzicht, niet slecht te noemen, altijd, wanneer men rekening houdt met Oostersche levensopvattingen en Oostersche toestanden. Zij bezit eene groote vrijheid van handelen en haar eenigste zorg is slechts het verdienen van geld. Kinderopvoeding, standophouden, overleggen voor den ouden dag, zijn alle maal omstandigheden, waarmede de desabevolking geen rekening heeft te houden.

Het geestelijk leven is weinig ontwikkeld en geheel verschillend van het onze, maar daarentegen kennen zij ook niet de kwellingen, die een ontwikkelder zieleleven kan veroorzaken. Zijn zij oud en buiten staat te werken dan hebben zij allicht kinderen of de een of andere bloedverwant, die zijn schrale pot met hen deelt; daarbij zijn zij min of meer fatalist en schikken zich naar hetgeen volgens hun ideé onvermijdelijk is.

Dit alles geeft de Javaansche samenleving iets rustigs en het Javaansche volk een cachet, dat de meeste menschen aangenaam aandoet. Zij hebben een soort aangeboren beleefdheid, waardoor zij bijvoorbeeld zelden of nooit vreemdelingen uitjouwen of andere baldadigheden zullen plegen, maar de keerzijde van dat alles is een waas van eentonigheid en een gebrek aan energie, die het volk belet, zonder onzen steun te concureeren met andere volken, niettegenstaande alle overige voorwaarden daartoe gunstig zijn.

Hiermede ben ik aan het einde van mijne beschouwingen. Ter verduidelijking van hetgeen omtrent vrouwenarbeid werd medegedeeld gaan hiernevens voortbrengselen van Javaansche nijverheid, gekocht op de markt te Poerbolinggo. De prijzen zijn daarop aangegeven. (*)

Omtrent de cigarenkokers, valt op te merken, dat zij veelal vervaardigd worden door Javaansche veehoedertjes, maar ook wel door Javaansche vrouwen.

De voortbrengselen van het handweven zijn om zoo te zeggen, onverslijtelijk en zijn allen in warm water en zeep uitgewasschen.

Poerbolinggo, Juni 1898.

(w. g.) SCHMALHAUSEN.

(*) Die voorwerpen waren op de Tentoonstelling van Vrouwenarbeid in 1898.

—drukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani,

Die andere verschrikkelijke plaag, **de cholera**, heeft, zooals zich na de toestand van gebrek en uitputting der arme bevolking wel liet aanzien, ook nog niet uitgewoed.

„Te Soerabaja grijpt zij weder onrustbarend om zich heen. Heden zijn bij de politie aangegeven dertig choleragevallen, waarvan reeds 26 lijders zijn overleden," schrijft het *Soer. Hbl.* van 26 dezer. „De aangetasten zijn inlanders en Chineezen.

Wel tracht men, naar het schijnt, de toename van het aantal gevallen geheim te houden, maar wij weten van betrouwbare zijde, dat in de laatste dagen tal van personen, waaronder ook Europeanen, behoorende tot land- en zeemacht, door de gevaarlijke ziekte zijn aangetast.

In het naburige district Bengawandjero moeten zich ook enkele choleragevallen voorgedaan hebben, evenals in het district Tongas (Prebolinggo)".

Onder den titel: **„Met van Kol op reis"** geeft de heer *G. Stoll* in de *Locomotief* van 25 April j.l., o. a. de volgende beschrijvingen:

„Bekend met land, volk en taal bood ik mij terstond aan, toen de heer van Kol een onpartijdigen gids en tolk zocht, die hem op zijn vierdaagschen tocht door de residentie Semarang zou vergezellen.

Ik voorzag een interessante reis en heb mij daarin niet bedrogen.

De reis begon Zondag, den 20sten dezer, van uit het hôtel Paviljoen, waar de Heer Van Kol gelogeerd was, en wel vroeg in den morgen, omdat wij met den tram van 6.23 Demakwaarts moesten. Bijgeloovige menschen zouden ons een slechte reis voorspeld hebben, bij den viersprong toch, ter hoogte van het makelaarskantoor Van Haften & Co, gleden de paardjes voor ons rijtuig uit op de gladde door de dauw nat geworden asphaltbestrating en lagen beiden op den grond. Na eenig duwen en trekken kwamen de beestjes weer op hun beenen terecht, maar het tuig was beschadigd. Wachten, tot de reparatie afliep, konden we niet, want de tijd drong, waarom wij besloten het verdere gedeelte van den weg naar het centraal station van de S. J. Stoomtram-Mpij. maar te voet af te leggen. Voor onze weinige bagage was spoedig een koelie gevonden.

Precies op tramtijd — deze wees eventjes 6 minuten vroeger aan, dan het postkantoor — reden wij weg en had ik reeds bij de stopplaats Pondokpati gelegenheid den heer van Kol te wijzen op de bandjirs, die in den afgeloopen westmoesson dat gedeelte van onze stad als 't ware voortdurend onder water hielden. Van zelf kwam het gesprek op het Ooster-bandjirkanaal, dat wij kort daarop passeerden, de reden waarom dat werk nog niet voltooid was, den steeds werkenden peiler van de aanstaande spoorbrug etc.

Wij tramden verder. Het prauwvaart-kanaal, zijn belemmering in den afvoer van het bandjirwater, dat uit het zuiden opdringt, de lachende sawahs bijna alle met padie beplant aan gene, en de groote uitgestrektheid gronds, die onbeplant blijft aan deze zijde van het kanaal, het geringe gebruik, dat thans door den kleinen man van de prauwvaart gemaakt wordt, de beginnende padie-oogst op het particuliere land van de Mpij. Huygen De Raat, de groote passer te Boejaran, waar de padiehandel reeds begon, de vrouwen, die in de sawa kangkoeng verzamelden, de beruchte Kalie Contract, die thans zoo onschuldig als een pasgeboren lam leek, het verschil tusschen de gesteldheid van het steeds door de bandjirs geteisterde land aan den linker- en het vrijblijvende aan den rechterkant van die rivier, de toegestane indijking van die kalie, ziedaar de vele onderwerpen, waarover ons gesprek liep.

Aan het station wachtten den heer van Kol op: de assistent-resident, de regent en de ingenieur, chef der irrigatiewerken. Ons verblijf te Demak mocht niet lang duren. Om 7.55 aangekomen, moesten wij met den tram van 9.58 naar Koedoes, het einddoel van den eersten dag was Japara, dat nog een aardig eindje uit de buurt ligt. Die 2 uren wijdde de heer van Kol geheel aan het inwinnen van inlichtingen over de irrigatie. Daarvoor begaven wij ons allen naar de niet ver van het station verwijderde woning van den heer Heyning, den bovengenoemden chef der irrigatie. In een wip lagen de tafels vol kaarten en schetsen; kort en bondig legde de heer Heyning den zaak uit, als oud-ingenieur kostte 't den heer van Kol weinig moeite om met eén blik op de kaart de ontvangen mededeelingen te verwerken. Informaties omtrent bestuursaangelegenheden en bevolking, voornamelijk in verband met de irrigatie, gaven de assistent-resident en regent even afdoende, als de vragen zakelijk waren gesteld. Daarna kwam de jongste groote bandjir van Februari aan de beurt, de loop van de Serang en de Babalan, de toestand der dijken, de motieven tot het doorsteken van den dijk bij Djenengan, de gevolgen daarvan. In één woord, zelden of nooit heb ik 2 uren nuttiger zien besteden, dan die op Demak doorgebracht tusschen twee trams in. Slechts enkele minuten werden gespandeerd aan koetjes en kalfjes, noodzakelijk bij het gebruik van een koelen dronk.

Voort ging 't verder naar Koedoes. Onderweg werd gretig van de gelegenheid gebruik gemaakt, om de keurig net onderhouden irrigatiewerken op de meêgenomen kaarten op te zoeken en de werking na te gaan, om op te merken welk hemelsbreed verschil in den algemeenen stand van de padiecultuur bestaat op geïrrigeerde en niet geïrrigeerde sawahs, waarbij ik niet kon nalaten den heer van Kol het onvergetelijke — in den minder gunstigen zin van het woord — artikel van den heer D. Meyier: *irrigatie-fanatisme* in herinnering te brengen. Eenige dagen later viel dat verschil nog beter in het oog, toen wij de afdeeling Grobogan uitreden en te Penawangan de gevolgen van de irrigatie konden nagaan. Ginds één aaneenschakeling van evenveel arbeid vereischende, doch mislukte sawahs en om zoo te zeggen vlak daar naast prachtige veel belovende velden.

. . . .

De regent van Japara kwam den heer van Kol te Majong tegemoet. Een kennismaking met het lieve gezin van dit Inlandsche Hoofd volgde spoedig en dat die den heer van Kol beviel, bewees het aannemen van de vriendelijk aangeboden gastvrijheid, niettegenstaande hij zich vast had voorgenomen, om nergens anders dan in hôtels te logeeren. Hij had er echter redenen voor, hij vond te veel stof tot leering en onderzoek, dan dat hij deze gelegenheid ter wille van een ter loops aangenomen principe ongebruikt voorbij wilde laten gaan. Hij kon hier nagaan, welke invloed een volkomen Europeesche opvoeding had op meisjes van de Javaansche aristocratie; het is toch bekend, dat de regent zijn kinderen, zoowel jongens als meisjes, naast het ophouden van de adat, volmaakt Europeesch heeft opgevoed. Dat het een zeer goed met het andere samen gaat, heeft de heer van Kol kunnen opmerken in het langdurig onderhoud, dat hij met de oudste der dochters had. Hij vond in haar een meisje, dat doordrongen was van de plichten, die haar hooge geboorte haar opleggen, een ijverige voorvechtster voor de belangen van het volk, van *haar* volk, dat haar krachten aanwendt tot het in het leven terugroepen van de bijna verloopen huisvlijt en van de plaatselijke industrie, in welk edel pogen zij door haar vader krachtdadig wordt gesteund en waarvan de gunstige gevolgen zich reeds laten bespeuren. Zij uitte vrijmoedig haar gedachten over de dochteren der aristocratie en bepleitte de groote voordeelen, die het volk zou kunnen hebben van een tijdelijk verblijf in Holland der aanstaande echtgenooten van de hooge inlandsche ambtenaren. Zij zouden daar een geheel andere levenstaak leeren opvatten, vooroordeelen afwerpen, die zoo remmend werken, zij zouden ten voorbeeld kunnen strekken voor de andere vrouwen van het volk. Den Heer van Kol verzocht zij ten slotte zijn invloed te willen aanwenden om haar ideeën tot werkelijkheid te brengen. Is het wonder, dat deze zulk een gesprek met een regentsdochter zeer interessant vond en haar aanmoedigde in haar streven om zoo nuttig mogelijk voor de maatschappij te zijn."

Wij vertrouwen, dat de heer van Kol, die van de oprichting af, lid is van „Oost en West", niet vergeten zal hebben haar te zeggen, dat zij bij haar edel streven ook ten volle rekenen kan op de hulp en medewerking onzer vereeniging.

Evenals het bevorderen der irrigatie een weldaad voor de bevolking zou zijn, zal ook de bevordering der kunstnijverheid op den duur een middel blijken tot verrijking der Inlanders. Met vreugde nemen wij uit het *Bat. Nieuwsbl.* van 28 April jl. over:

De Tentoonstelling van Indische Kunstnijverheid.

Van verschillende zijden vraagt men ons nadere inlichtingen omtrent de a. s. tentoonstelling door de afdeeling „Nederlandsch Indië" van de Vereeniging „Oost en West" te Batavia te houden.

Wij meenen dus niet beter te kunnen doen, dan het publiek zooveel mogelijk op de hoogte te brengen door middel van de pers. Na correspondentie met den heer J. E. Jasper, die speciaal van Soerabaja zal overkomen, om ons bij het organiseeren behulpzaam te zijn, en die zich tevens belast heeft met den aankoop van een groote verzameling voorwerpen uit zijn omgeving, durven wij thans reeds mededeelen, dat de expositie alleen reeds door de inzendingen uit Soerabaja zeer interessant zal worden.

Trok reeds de zooveel kleinere tentoonstelling, indertijd door den heer Jasper te Soerabaja georganiseerd, zeer de aandacht, veel meer succes mag zeker van die te Batavia verwacht worden, daar het aantal te exposeeren voorwerpen meer dan tweemaal zoo groot zal zijn.

Bijna alle voorwerpen, waaronder ook heel billijk geprijsde, zijn te koop, zoodat het voor hen, die bijv. curiosa wenschen te bezitten, of op te zenden naar Holland, een prachtige gelegenheid zal zijn om zich die goedkoop aan te schaffen, terwijl antiquaren hun hart kunnen ophalen aan de bijzonder zeldzame artikelen, welke zich onder de verzameling bevinden. Wij weten zeker, dat nog nimmer op zulk een groote schaal een onderdeel van inlandsche kunstnijverheid onder de oogen van het publiek werd gebracht. Wij hopen dus, dat dit eerste streven van onze jeugdige vereeniging om de inlandsche kunstnijverheid op te heffen een goed succes moge hebben en dat het publiek van Batavia en omstreken ons zooveel mogelijk zal steunen. Het geldt hier een zaak, die geheel en alleen de belangen van den inlander raakt.

Voorloopig mogen wij van de expositie niet veel meer zeggen, maar dat deze een zeldzame gelegenheid zal aanbieden tot bestudeering van de zoo sublieme javaansche ciseleerkunst, daarvan zijn wij reeds ten volle overtuigd. De groote ijver, de uitgebreide kennis van den heer Jasper staan er ons borg voor. En de enkele voorwerpen, die wij reeds mochten bewonderen, hebben zoozeer onze verwachtingen overtroffen, dat wij er niet aan twijfelen, of ook het publiek zal de tentoonstelling met de grootste belangstelling bezoeken. De heer Jasper is nu reeds eenige maanden bezig het fijnste en edelste ciseleerwerk, de meest curieuse, zeldzame en wondere voorwerpen voor Batavia te verzamelen. Hieraan kunnen wij nog toevoegen, dat de Soerabajasche photograaf, de heer Kurkdjan, van verschillende reeds verzamelde artikelen, artistieke photo's zal maken tot een serie van vijftig tot zestig stuks, welke in een album worden bijeengebracht. De bestemming van dit album moet voorloopig een geheim blijven.

Over de soorten van voorwerpen hopen wij spoedig eenige nadere inlichtingen te kunnen verschaffen. Voor een uitvoerigen catalogos met de noodige toelichtingen zal gezorgd worden.

Zooals reeds in enkele dagbladen medegedeeld is, zal de tentoonstelling gehouden worden in de localen der Meisjes Hoogere Burgerschool. In de ruime teekenzaal die keurig gedrapeerd en electrisch verlicht wordt, zullen de verschillende voorwerpen geëtaleerd worden. Ook het park vóór het gebouw wordt electrisch verlicht en zoo hopen wij deze expositie, een eerste poging om door opheffing van de inlandsche kunstnijverheid de belangen van den inlander te bevorderen, te maken tot een hoogst aantrekkelijke, niet alledaagsche uitspanning voor het publiek. Voor inzendingen van fraai ciseleerwerk houdt ons bestuur zich nog ten zeerste aanbevolen.

Namens het Bestuur der Afdeeling „Nederlandsch Indië" van de Vereeniging „Oost en West."
TH. J. A. HILGERS,
Secretaris Thesaurier".

Naar wij uit nadere berichten vernemen heeft de Regeering het gebouw der H. B. S. voor meisje kosteloos voor dit doel afgestaan en geeft de N.-I. Spoorwegmaatschappij vrij vervoer, aan alle inzendingen voor deze tentoonstelling bestemd.

Van Vreemde Koloniën.

Madagascar.

Onze berichten en mededeelingen uit vreemde koloniën zijn geruimen tijd achterwege gebleven. Zeker niet, omdat wij het nut er niet van inzagen of van meening waren, dat onze lezers er geen belang in zouden stellen.

Met eene beperkte ruimte, zooals die van het „Koloniaal Weekblad", is het echter meestal moeielijk eene keuze te doen tusschen tal van belangrijke onderwerpen, die zich verdringen aan de schrijftafel der redactie en in de laatste tijden moesten wij wel den voorrang geven aan hetgeen 't dringenste was: het aan Nederland duidelijk maken, hoe arm het gros der Inlanders op Java is en het oproepen om, ook als liefdadigswerk, te helpen den hongersnood te bestrijden en overal, waar het kan, de tot den bedelstaf vervallen gezinnen uit hun ellende op te heffen.

Nog altijd blijft, helaas! diezelfde reden van voorrang bestaan, want wel werd er in 't moederland, als wij de inzameling van *„Het Vaderland"* meetellen, ruim zestien duizend gulden voor den noodlijdenden Javaan geofferd en zullen thans ook in Oost-Indië reeds eenige duizenden guldens bij elkander zijn gebracht, maar toch is 't er nog verre van af, dat dit genoeg zou wezen; het liefdewerk, door particuliere hand verricht, is op Java pas begonnen.

Met Jan Pieterz. Koen, willen wij echter niet „dispereeren" en wij hervatten met lust onze taak om ook van hetgeen in de koloniën van andere volken gebeurt, het een en ander te vertellen.

Dat wij met Madagascar beginnen is een bloot toeval. De post bracht ons het n°. 5, dd. 10 Mei 1902, der maandelijks uitkomende *„Revue de Madagascar"* uitgaande van het te Parijs, 44 Rue de la Chaussèe d' Antin, gevestigde *„Comité de Madagascar"*.

Wij geven dit adres hier op, omdat er misschien onder de leden van onze vereeniging of onder de lezers van 't K. W. enkelen zullen wezen, die nader willen ingelicht zijn omtrent 't een of ander, dat wij hier slechts in 't kort mededeelen. Wij weten door persoonlijke ondervinding, dat het Comité zoowel mondelinge, als schriftelijke vragen om inlichting gracieuselijk en met zorg beantwoordt. „Oost en West" heeft met dat comité, evenals met enkele andere buitenlandsche vereenigingen, vriendschappelijke relatiën.

Wat er van Madagascar geschreven wordt, toont aan, dat de Franschen alles doen, wat in hun vermogen is, om van het door hen veroverde eiland een land van belofte te maken. Op den voorgrond staat het welzijn van den inlander, maar ook de cultuur, met de hulp van 't kapitaal gedreven en de invoering van de in 't eiland nog onbekende industrieën worden niet vergeten.

Het Mei-nummer der Revue begint met een verhandeling over Arabisch — Madagascarsche (arabico-malgaches) legenden en genealogieën, door een taalgeleerde geschreven naar aanleiding van een Madagascarsch manuscript uit de Nationale Bibliotheek te Parijs. Wij hebben dit stuk doorbladerd; het zal zeker ook onze taalgeleerden aantrekken, want volgens den schrijver is er overeenkomst tusschen 't taalbederf in Maleische landen en in Madagascar, door het tegelijk met het Mahomedanisme aannemen van 't Arabisch letterschrift.

Het tweede artikel is van de hand van *J. Charles-Roux*, den president van het „Comité de Madagascar" en den gewezen Commissaris-generaal der koloniale afdeelingen van de Parijsche tentoonstelling van 1900.

Hij kondigt de uitgave aan eener volledige collectie van alle boeken en geschriften, die van of door den Portugees *Diego Diaz* over Madagascar handelen, geschat op een tiental deelen, ieder van 500 à 550 bladzijden.

De inhoud der 4 eerste deelen is reeds vastgesteld en wordt als volgt opgegeven:

Deel I. Inleiding van Alfred Grandidier.

Verder alles, wat van 1500—1650 geschreven is door portugeesche, hollandsche, engelsche, fransche en duitsche reizigers.

Deel II. Schrifturen van engelsche en hollandsche reizigers van 1650—1800.

Deel III Idem van fransche reizigers van 1638—1658 (Cauche, Flacourt etc.)

Deel IV. Geschriften van de Paters: Nacquart en Bourdaise, van Francois Martin, van Champ Margon, van Carpeau, van du Saussay en anderen.

J. Charles Roux wijst ook de andere Comité's op het nuttige geschiedeniswerk, dat het Madagascar-Comité gaat verrichten en noodigt ze tot navolging uit.

Wat vooral verder de aandacht trekt, is de samenwerking van alle bestuursambtenaren van de jongeren af, tot en met den Gouverneur-Generaal *Galliéni* toe, om door duidelijke en nauwkeurige publiciteit, wat betreft hetgeen er daar te doen en te verdienen valt, de kolonie vooruit te helpen.

Een jeugdig ambtenaar wijst op het voordeelige van de vanille-cultuur op een der bij de kust gelegen eilanden: Nosi-Be. Met nog geen f 7500 kapitaal kan men dáár gemakkelijk een eenvoudig bestaan vinden.

En de Gouverneur-Generaal geeft, na eene inspectiereis de volgende circulaire aan zijn provinciale chefs (residenten):

„Zij moeten nauwkeurig de cultuurterreinen verkennen tot een oppervlakte van 3000 à 4000 hectaren, per jaar en daarover hun rapporten indienen, waarin gegevens moeten voorkomen omtrent de volgende punten:

Wegen zoowel te land, als te water.
Dichtheid van de bevolking en hare geaardheid.
Gemakkelijkheid om werkvolk te krijgen en gemiddelde loonen.
Geographische ligging opzichtens de groote transportwegen.
Kosten van het vervoer.
Algemeen aanzicht der streek, bronnen, rivieren, enz.
Aard der woningen en de kostprijs er van.
Klimaat en hygiënische voorzorgen, die aan te raden zijn.
Kosten van het levensonderhoud enz.

Die rapporten met schetsen worden dan bij het Departement van landbouw in studie genomen en de landen door den topografischen dienst nauwkeurig opgenomen om als gegevens te dienen voor de particuliere industrie.

Kennismaking met de revue raden wij onzen leden ten zeerste aan. Ze ligt, Heerengracht 4, op de leestafel en is op aanvrage bij den Secretaris ook ter leen te krijgen.

De Indische Bond.

Wij volgen steeds met de meeste aandacht alles, wat in den „Indischen Bond" gebeurt, omdat wij voor het doel en het streven van dien Bond sympathie hebben en daarin zien het begin van een krachtig maatschappelijk leven in Oost-Indië.

Zeer teleurgesteld waren wij daarom bij het lezen in het Bat. Nieuwsblad van het Verslag der Algemeene Vergadering, die den 26 April te Weltevreden is gehouden.

Die vergadering was hoofdzakelijk belegd om een nieuw Hoofdbestuur te kiezen, in vervanging van het vorige, dat aftrad, omdat het kennelijk het vertrouwen van een groot deel der leden had verloren.

Men zou nu verwacht hebben, dat velen zouden opkomen om een nieuw Bestuur te kiezen, dat beter zou leiden en regeeren. Van de ruim *duizend* leden der afdeeling Batavia, was echter 95 percent te huis gebleven.

Lang werd er geconfereerd en gedebatteerd en ten slotte werden er negen nieuwe bestuursleden gekozen met 34 tot en met 15 van de 42 uitgebrachte geldige stemmen.

Zal het aan dit negental gelukken om bij de leden meer belangstelling op te wekken? Want het is juist gebrek aan belangstelling, waaraan de Bond het meest lijdende is.

In het laatste *Bondsblad*, dat wij ontvingen, no. 264 van 25 April, komt een verslag voor der afdeeling *Banda*, van af haar ontstaan t/m. ult. December 1901, dat, al is het ook schijnbaar nog zoo eenvoudig, toch duidelijk doet zien, hoe de Bond nuttig werken kan.

In datzelfde nummer vindt men „Overpeinzingen van een Indisch patriot" die grootsche plannen aangeeft en op krachtiger ontginning en ontwikkeling ook van de Buitenbezittingen aandringt. Evenals wij dit meermalen deden, wijst ook hij er op, dat Nederland, wanneer moeielijke tijden voor Oost-Indië aanbreken, op de toewijding van Inlanders en Indo-Europeanen zal moeten kunnen rekenen, om zijn gezag te kunnen handhaven. De overpeinzer eindigt zijn stuk met de volgende drie alinea's:

„Met gezonde staatkunde, d. i. verlichting van te zware lasten, productiefmaking van den bodem, waarvoor leening en aanwending van eigen werkkracht in eigen beheer, rijst Indië uit den afgrond, waarheen het thans onafwijsbaar trekt.

Laat ons hopen op spoedig aan te brengen, radicale, verbeteringen, dan blijft Indië behouden als rijk productief, gezegend land, ook nog en altijd geneigd om met Nederland één geheel uit te maken, geregeerd door weldenkende vertegenwoordigers uit beide staten.

De Nederlanders denken er te weinig om, dat met Indië het moederland staat of valt."

Wat ons echter vooral in dit Bondsblad no. 264 trof, is een artikel geteekend J. M. (de initialen van den Bataviaschen Redacteur) dat tot titel heeft: *Eene stem van 't zorgend Nederland.*

Dit artikel is een antwoord aan 't Amsterdamsche „Handelsblad" op de ook reeds in ons blad besproken ontkenning, dat tot leeniging van Java's nood, de hulp van Nederland zou noodig zijn.

Wij kunnen het aan den Redacteur van het B.B. niet ten kwade duiden, dat die ontkenning en de argumenten van het H. B. op hem een pijnlijken indruk maakten en zullen hem er dan ook niet hard over vallen, dat hij in zeer krasse bewoordingen aan zijn gevoel lucht geeft.

Maar wij rekenen ons verplicht er op te wijzen, dat hij zich schromelijk vergist, wanneer hij naar den inhoud van het Handelsbladartikel over de stemming van geheel Nederland oordeelt en schrijft, dat het slechts *enkelen* zijn, die in Nederland voor Java voelen en gaarne de helpende hand uitsteken om het leed van den bruinen broeder te leenigen.

De Vereeniging „Oost en West" telt in Nederland 1700 leden en ook buiten onzen kring neemt met den dag het getal geestverwanten toe. Naarmate men van de Indische toestanden beter op de hoogte komt en daarbij tevens gaat begrijpen, dat het geen aalmoezen zijn, die worden gevraagd, maar dat thans, nu de Javaan behoefte heeft aan hulp, men hem voor een klein deel teruggeeft, wat Nederland van hem heeft genoten, zendt men ons ongevraagd nog telkens bijdragen.

West-Indië.

Eene opmerking.

Van zeer bevoegde zijde wordt ons de opmerking gemaakt, dat de verschillen van meening tusschen de koloniale staten van Suriname en de op elkander volgende Gouverneurs van te ingewikkelden aard waren, om ze zoo maar in een dagbladartikel te behandelen, zooals „Onze West" dit heeft gedaan (in ons no. 10 onder de West-Indische berichten werd uit die artikelen 't een en ander aangehaald).

Op eene onjuistheid in die aanhaling wordt ons verder gewezen: Niet onder het bestuur van den Gouverneur jhr. mr. van Asch van Wijck werd Suriname telegraphisch met het buitenland verbonden, maar onder dat van jhr. mr. de Savornin Lohman.

Wij maken van die rectificatie gaarne melding en gebruiken die gelegenheid om de West-Indiërs op te wekken meer gebruik van het Koloniaal Weekblad te maken, dan zij tot nu toe deden om de belangen van hun gewest te bespreken. Telkens toch blijkt het, hoe weinig men hier te lande op de hoogte is van West-Indische toestanden. Het is de taak onzer Vereeniging om ook in die richting naar verbetering te trachten.

RED. COM.

INGEZONDEN.

De Irrigatie op Java.

Op de vraag van den heer van Zuylen onder mijn stuk in 't K. W. n°. 10, moge het volgende als antwoord dienen:

Te Batavia liggen een groot aantal projecten gereed. Bij de samenstelling daarvan heeft men, zooals wel van zelf spreekt, rekening gehouden met het reeds bestaande. Men heeft dus daar het door mij gewenschte onderzoek reeds gedaan, en het is te hopen, dat die projecten spoedig tot uitvoering komen.

Waar ik tegen op kom, is, dat men tot dusver wachtte op het aanhangig maken van zulke projecten, om den bestaanden toestand te onderzoeken. Had men een organisatie als door mij bedoeld, dan zou het niet kunnen voorkomen, dat daar, waar wellicht een minder ijverig inlandsch of europeesch bestuurambtenaar is, geen zoodanige plannen worden voorgebracht, en daardoor het bestaande ook aan zichzelf blijft overgelaten en dus achteruitgaat.

Door instelling van irrigatie-afdeelingen — hoe ik mij de organisatie daarvan voorstel, is uiteengezet is n°. 52 van het weekblad „de Ingenieur" anno 1900 — zal de toevloed van projecten voor verbetering, uitbreiding en geheel nieuwe werken eerder toe dan afnemen.

R. v. D. B. D'O.

ADVERTENTIEN.

Assurantie Maatschappij tegen **Brand-**
schade en op het Leven

DE NEDERLANDEN van 1845.

Kantoren: **'s-Gravenhage**, Kerkplein, hoek Prinsestraat. — **Amsterdam**, Sophiaplein. — **Rotterdam**, Zuidblaak 24 (Beursplein). — **Breda** Prinsenkade. — **Haarlem**, Kruisweg 70 e. — **Nijmegen**, Inde-Betouwstraat 8. — **Groningen**, Akerkhof, hoek Akerkstraat. — **Zutphen**, IJselkade.

Hoofd-Directie te 's-Gravenhage:
CAREL HENNY, Directeur;
Mr. J. J. HENNY, Adj.-Directeur.

Kapitaal . . . . f 4,000,000
Reserves ult. 1901 . . . . . . - 1,818,000
Betaalde brandschaden tot ult 1901 - 23,902,000

Verzekering tegen **BRAND- en INBRAAK**schade tegen vaste en zeer billijke Premiën, zonder inleggelden of Nabetalingen.

Pension.

Trompstraat 342, Gem. Appart.
Gelegenheid tot dineeren, à f 1 p. persoon.
Gelegenheid tot baden.

Pension Büchner.

Laan van Meerdervoort 198,
hoek PERPONCHERSTRAAT,
Den Haag.
Ook Logies per dag.

Verlofgangers in Amsterdam.

Voor 60 pCt. van den inkoopsprijs of ongeveer f 550.— ter overname aangeboden, in September 1902 of later, een eenvoudige

Inboedel,

twee jaar geleden nieuw gekocht voor eene groote familie uit Indië. Desverkiezende ook overtenemen de huur der woning, zijnde een ruim benedenhuis, nabij het Leidscheplein, huurprijs f 500.— 's jaars. Reflectanten wenden zich tot Bureau dezes onder motto „INBOEDEL".

P. G. DUNGELMANN,

Hoogstraat 34 — Telephoon n°. 94,
's-GRAVENHAGE.
Specialiteit in fijne Worts- en Vleeschwaren.
EXPORT NAAR DE INDIEN
onder garantie van goede overkomst.

Eduard Pelger,

„La Haye"
Chapellerie
Civile et Militaire
N° 39 Prinsestraat N° 41.

Haagsch Publiciteits Bureau

Gebouw Mercurius
NOORDEINDE 33.
Plaatsing van annonces in
alle bladen der wereld.
Voor de **INDISCHE BLADEN**
vrage men de
bizondere voordeelige voorwaarden

Miele & Co.

Veenestraat 50

DEN HAAG.
Fabriek en Magazijnen
van duurzaam Verzilverde
ARTIKELEN
VOOR
Luxe en Huishoudelijk gebruik.

Steeds verkrijgbaar:
EAU DE COLOGNE,
van Boldoot, Sander en Johan Maria Farina.
Parfumeriën. Medicinale- en Toiletzeepen.
Tandenborstels en Nagelschuiers.
Diverse Bronzouten.
LIMONADE SIROPEN en ESSENCES.
Specerijen en Photographie-Chemicaliën.
A. S. Bleekrode,
Assistent-Apotheker en Drogist.
PRINS HENDRIKSTRAAT 97.

„De Hollandsche Nijverheid",

LANGE POTEN 20, 's-GRAVENHAGE.
TELEFOON INTERC. 1312.

Grootste inrichting tot het leveren van
UITZETTEN, LUIERMANDEN en INDISCHE UITRUSTINGEN.

Lange Poten No. 30.

Speciaal Magazijn van elegante
KINDERJURKEN in Stof-Katoen en Neteldoek.
Kindermantels en Hoeden voor elken leeftijd.

Alle goederen worden **op eigen ateliers** in elken verlangden tijd op maat vervaardigd, zoodat voor keurige afwerking soliditeit en goed passend wordt ingestaan.

VERHUIZINGEN

onder garantie.

Bergplaats voor Inboedels

(GARDE-MEUBLE)

VERPAKKING

(Emballage)

van alle soorten van goederen ter verzending door de geheele wereld.

DE GRUIJTER & Co.

AMSTERDAM, DEN HAAG, ARNHEM.
Leidschekade 70. Westeinde 48. Parkstr. 70/71.

OVERHEMDEN

NAAR MAAT.
G. Lörtzer
CHEMISIER.
HOOGSTRAAT 24/26. DEN HAAG.

PORT-, SHERRY, MADEIRA en fijne TAFEL-WIJNEN

AGUILAR'S

ZIJN **alom bekend.**

HEERENGRACHT 3-52,
Den Haag.
Succursales: UTRECHT, LEIDEN.

„De wijnen van dit huis zijn verkrijgbaar bij den heer **„B. DE BAS & Co."** te Batavia, Hoofdagent voor West-Java."

Correspondentie te adresseeren aan:
Maison Antonio Aguilar.

Speciaal ingericht voor **HEERENKLEEDING** naar Maat.

J. V. v. d. AREND,

MARCHAND-TAILLEUR.
Van Kinsbergenstraat 100,
's-Gravenhage.
STEEDS VOORHANDEN:
Fransche en Engelsche Stoffen.

Tandpoeders, Tandwaters, Tandborstels
Teerzeep van Mouson.
Creolinzeep van Pearson.
Toiletzeepen van Eeckelaers.
Sanders Medicinale zeepen.
De beste soorten steeds voorradig bij
Mej. E. DE LEEUW,
PRINSESTRAAT 42, DEN HAAG.

E WEKKER,

Coöperatieve Vereeniging.
Afdeeling „Reformkleeding".
Zeestraat 31. Den Haag.

GROOTSTE SORTEERING
binnen- en buitenlandsche Hygienische Stoffen.
Poreuse Stoffen van af **35 ct.** p. meter.

IN ROBES

Fransche Coupe. Maison L. Carrière, „Gratio".
SPECIALITEITE IN INDISCHE KLEEDINGEN. **Reform kleeding** naar keuze.
Attesten ter inzage. ***113, Van Swietenstraat 113. Den Haag.***

Stoomvaart-Maatschappij

„ROTTERDAMSCHE LLOYD"

Maildienst tusschen Rotterdam en Nederlandsch-Indië
in verbinding met de diensten der
Koninklijke Paketvaart-Maatschappij

	van Rotterdam.	van Marseille.	te Port-Said.	te Padang.	te Batavia.
Sindoro *	14 Juni	26 Juni	1 Juli	20 Juli	22 Juli
Salak	28 „	10 Juli	15 „	3 Aug.	5 Aug.
Lawoe	12 Juli	24 „	29 „	17 „	19 „
Ardjoeno	26 „	7 Aug.	12 Aug.	31 „	2 Sept.
Soembing	9 Aug.	21 „	26 „	14 Sept.	16 „
Goentoer *	23 „	4 Sept.	9 Sept.	28 Sept.	30 Sept.
Oengaran	6 Sept.	18 „	23 „	12 Oct.	14 Oct.
Gedé	20 „	2 Oct.	7 Oct.	27 „	29 „

* Dubbel schroefstoomschip. 1e klasse midscheeps. 2e klasse in de campagne.

De Hoofd-Agenten: **Ruys & Co.,** *Rotterdam.*
De Agenten: **Eijkensluyters & Tromp,** Anna Paulownastraat 1 *d*, *'s-Hage.*

DE ADELAAR

Heerenkleeding-Magazijn

„DE ADELAAR",

Spuistraat 31, DEN HAAG, over de Passage.
INTERC. TELEFOON No. 1199.

Specialiteit in PRIMA QUALITEIT KLEEDINGSTUKKEN.
voor HEEREN en JONGEHEEREN, in elke taille groote keuze.
In Kinderkleeding hebben wij steeds een uitgebreide keuze der nieuwste modellen voorradig.
Steeds Nouveauté's in Stoffen en Modellen.
Grootste inrichting voor **KLEEDING NAAR MAAT** 1e Etage.
UNIFORMEN, LIVEREIEN, AMBTSGEWADEN.
Uitrustingen voor Oost en West.

Tailleurshuis 1e Rang.

Lambert Waterreus,

Sumatrastraat 279, b/d Bankastraat, Den Haag.
TELEPHOON 317.

Ontvangen: **Versche indische kruiden - kripiek melindjoe.**
Manissan Boea-atap - assem - king kiet etc.
Atjar tjampoeradoek - djeroek nipis - temoe temoe.
Gandaria & Salak assien - Sirih - Samballans - Ketella etc.

Export. Engros. Detail.

Het Garen- en Bandmagazijn

DE KATOENBAAL

Vertegenwoordiger van ***Dr. LAHMANN's Reformkleeding.***
Noordeinde 15—17a, Den Haag.

De Firma belast zich met de verzending van alle artikelen naar OOST of WEST, en garandeert goede, ongeschonden aankomst.
Bij eventueele bestelling wordt dringend verzocht mede te deelen of men handelaar of particulier is.

Handelaren geven tevens referentiën op.

H. M. HARTMAN, Den Haag.

WONINGGIDS voor 's-GRAVENHAGE en OMSTREKEN

opgemaakt door 't Administratiekantoor der firma

FALKENBURG & Co.

's-GRAVENHAGE, Dennenweg 64,
wordt op aanvrage **gratis** toegezonden.
Ook ligt deze gids op de informatiebureaux der Vereeniging „OOST en WEST" te **'s-GRAVENHAGE** en te **WELTEVREDEN** ter beschikking van belangstellenden.

Aangekomen eenige witte Chineesche Schape-vachten.
175 × 85 c/m.

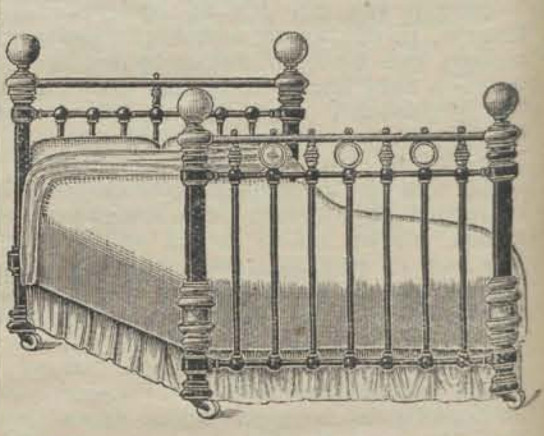
f 7.--

Zeldzaam mooi.

VAN VEEN's Theehandel,

33 PLAATS, 's-GRAVENHAGE.
Telefoon 981.
SCHEVENINGEN, 109, Badhuisstraat.
Telefoon 4161.

Grootste Keuze.

Franco levering door het geheele Rijk

Th. A. A. SIMONIS,

Groenmarkt 34,

over de PRINSESTRAAT
DEN HAAG.

Abonnement voor niet-leden.

Ondergeteekende verklaart zich te abonneeren op het Koloniaal Weekblad orgaan der Vereeniging „OOST en WEST" à *f* 2.— per jaar.

Naam: *Woonplaats:*

Verzoeke dit biljet na invulling uitteknippen en aan de Uitgevers van dit blad, Haagpoort 4, den Haag te zenden.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.

Bijblad
VAN
HET KOLONIAAL WEEKBLAD
Donderdag 29 Mei 1902.

Los en Vast.

door BATAVUS AFRICANUS.

Wat 'n geluk voor Holland, dat ons klimaat staat boven wetten of partijschappen, de weer-tiran, welke ons zoo'n Meimaand op 't dak stuurde, kreeg anders wat voor zijn rekening, misschien was hij eerder nog van zijn post gescholden, dan bijv. Jozef Chamberlain.

't Was bij de oervolken reeds de gewoonte om de zon te aanbidden, als de bron van alle leven en energie. Geen zon geen werklust, dit heb ik meermalen ervaren. Ik kan naar de veelbezongen(!) wolkenschakeringen over de lage landen aan de Noordzee, als deze dag in dag uit soms geen zonnestraaltje doorlaten, staan kijken met een soortgelijk gevoel, als dat van den *ouvrier* uit een van Zola's romans, waar deze keek naar 't water rondom het dak van zijn woning, waarop hij in den watersnood was blijven drijven; hij spuwde er in, en toen er geen redding kwam, liet er zich in zakken en verdween.

„Zalig zijn de eenvoudigen van harten", dat is een waarheid als een vulkaan. Gelukkig de mensch, zou men ook kunnen zeggen, welke van de wateren onder den heerlijken, blauwen zuidelijken hemel niet heeft gedronken, opdat hem of haar, vooral haar, het zoet verlangen er naar niet kwelle, in den vroeger zoo dikwijls door dichters bezongen Meimaand van 't Noorden!

Inmiddels wij troosten ons over het verloren zuiden met den troost over een verloren liefde: 't is beter te hebben bemind en verloren, dan het genot des zoeten minnens nimmer te hebben gekend. Wij blijven met de koppigheid, ons ras eigen, hopen op beter, en uit eenzelfde soort koppigheid ga ik ook maar weer aan 't werk.

't Is in verband met 't bovenstaande wel merkwaardig, hoe zich dikwijls de warmte, de gloed van 't zuiden afspiegelt in de werken van groote meesters. Ik durf beweren, dat Multatuli's mooiste fragmenten uit den Max Havelaar, onder dezelfde omstandigheden overigens, in het kille Noorden niet tot uiting zouden zijn gekomen in *dien* vorm.

Toen ik onlangs „Het Zusje" las van Henri Borel (ik schaam mij, 't niet vroeger te hebben gelezen), zei ik na eenige bladzijden te hebben verslonden: „Dit werk is in Indië geschreven." Iets verder stond: *ik schrijf deze bladzijden in Indië!* 't Zuiden was te voren in dit werk niet genoemd, maar 't was te voelen. Er waait een zachte, zoele, vreedzame geest, als een adem Gods, door 't geheele, m. i. onvergelijk mooie kunstwerk van dien toovenaar in de Hollandsche taal en zinsbouw.

Als wij bij ons streven in het belang van *ons Zuiden,* nu en dan wat logica te berde brengen, zullen wij moeten erkennen, dat 't onpraktisch is om van de groote meerderheid der Nederlandsche natie liefdeblijken te verwachten, ten opzichte van Oost- en West-Indië, of voor de bevolking onzer koloniën, maar wij hebben daarentegen het recht, om in naam van de belangen des Vaderlands belangstelling er voor te vragen en daarvan dan de blijken te eischen.

„Onbekend maakt onbemind", dit is weer een van die hartvochtige axioma's, waaraan zelfs velen der hoogsten en der allereerst-belanghebbenden in den lande zich niet schijnen te kunnen onttrekken.

Liefde voor Oost- en West-Indië gevoelen wij vooral, die Oost of West kennen, en daarom verwijt ik een ieder, die Java kent, en van die liefde in dezen tijd vooral geen teeken geeft, gebrek aan hart; dien past een molensteen om zijn ondankbaren nek, met 't geen daarop volgt.

De tijden zijn te ernstig, dan dat ontzien mogen worden degenen, die de hoogste belangen van Land en Kroon verwaarloozen door koude onverschilligheid. Groot is het aantal derzulken en onder hen zijn vele bekwame mannen, met macht bekleed door middel van naam en positie, in en buiten 's lands bestuur, in en buiten een machtige dagbladpers, mannen met goedklinkende Nederlandsche namen, die zich een air geven van vaderlandsliefde, en die 't weten kunnen, hoe nauw Holland's bestaan en toekomst zijn gekoppeld aan de welvaart en 't behoud onzer te lang verwaarloosde koloniën, en toch wat doen zij? waaruit blijkt hun belangstelling?

Ik beschuldig u van plichtverzuim mijne Heeren, gij droomers van een grooter Holland in Zuid-Afrika!, dweepers met 't onbereikbare, maakt uw eigen Holland groot genoeg om d'eigen koloniën te omvatten, en te ontginnen, opdat er ook maar de hongersnood verdwijne, welke duizenden daar wegmaait, en ga dan eerst wat voelen en overhebben voor een zoogenaamd stam-volk, wier eenige verdienste ten onzen opzichte is, „dat het gebroken Hollandsch spreekt".

Wat al berekeningen, nu 't er op aankomt, iets voor Java te doen; wat een angst ten opzichte van de juiste verdeeling, omtrent een zuiver beheer, eene zorgvuldige administratie der gelden, eer men geven gaat! Hebt ge u al die berekeningen in 't hoofd gehaald, toen 't er op aankwam scheepsladingen vol met sigaren en andere luxe-artikelen te zenden aan de Boerengevangenen, die geen gebrek hadden aan 't noodige, en uw Hollandsche weelde nimmer hebben gekend?

Als ge toch berekenen gaat, berekent dan eens, waartoe millioenen hongerende Javanen in staat zijn, en wat 't lot kon wezen van de overal verspreide Europeesche kolonisten op Java, veelal onze familiebetrekkingen, indien wanhoop den Javaan aanzet tot daden.

Is er geduldiger volk in Europa, dan de jaren lang mede uitgezogen Russische Boer? Lieten deze zich niet nog liever dood ranselen door de vertegenwoordigers van een overweldigend militair regime, dan hun gezinnen langer te zien omkomen van gebrek?

Uit menschenliefde kunt ge blijkbaar niet geven, de goeden uitgezonderd; bij velen is ook de Javaan een „Skepsel", zoo iets tusschen 'n blanke en dier in; maar helpt dan uit pure berekening.

Natuurlijk overdrijf ik weer: „in Rusland immers was opruiing in 't spel." Alsof diezelfde factoren op Java ontbreken!, Leest de tot ons gekomen berichten uit Buitenzorg, geschreven aan de Javabode, lees en overdenkt, 't geen de „Preanger Bode" schreef over een onlangs in zijn geboorte gesmoorden opstand, en leest dan, hoe 't mislukken der oogsten wordt toegeschreven aan gebrek aan water voor het bevloeijen der rijstvelden en hoe dit gebrek is te verhelpen!

Leest ten slotte, hoe de Resident van Semarang mededeelt, dat de droogte groote zorg baart voor de rijstaanplant op *niet van irrigatiewater* voorziene velden, en oordeelt dan, of ik overdrijf. 't Is alles genomen uit één enkele courant: De Haagsche, van 20 Mei j.l.

't Is geen onnatuurlijke droogte, en dus niet een bezoeking door Gods hand, gij hoog christelijke blanken van 't noorden, welke die misoogsten te weeg brengt op Java, maar de oorzaak is: gebrek aan irrigatiewerken. 't Is door uw gierigheid, dat we Java staan te verliezen.

Is 't niet kenmerkend, dat onder dezen Minister van Koloniën, bezield met zooveel liefde en goeden wil, (daarvan zijn zij, die hem of zijn vroegeren loopbaan kennen, overtuigd) nog aandrang van buiten noodig is, om de Kamer te bewegen, het noodige geld toe te staan om de alom onmisbaar geachte irrigatiewerken spoedig tot stand doen te brengen?

„Schrikbarend is de toename van het proletariaat onder de inlanders.

Wie zich zou willen wagen aan een statistiek, zou schrikken van de cijfers.

De bedelarij in de hoofdsteden en in het binnenland neemt met den dag toe; de politie sluit de oogen en de mogelijkheid, om door bedelen den kost te verdienen, verhoogt het reeds groote getal der gedwongen proletariërs, door toetreding tot het gilde van keuzeproletariërs.

Daarom wordt het tijd, dat de overheid haar aandacht ga wijden aan armenzorg.

In het stelsel van centralisatie van bestuur en wetgeving, waarvan wij nog immer in Indië genieten, is het haar taak de zorg voor de armen ter hand te nemen en niet, om dit over te laten aan particulieren, die daarin moeten tekortschieten," zegt de *Java-Bode.*

Dit bericht spreekt boekdeelen vol. Ik was van af '81 tot en met 1886 op Java, verkeerde in de hoofdsteden van Oost-, West- en Midden Java, zoowel als in de Vorstenlanden, en heb er nimmer een bedelaar ontmoet van proffesie. Is 't dan zoover reeds gekomen!

In menig opzicht staat het moraliteitsgevoel, de vormelijkheid tegenover den blanke, en tegenover zijn meerdere in 't algemeen, bij den Javaan toren-hoog verheven boven de begrippen daaromtrent van zijn Europeesche klassegenooten; als een Javaan dus gaat bedelen, dan moet de nood wel zéér hoog zijn geklommen, in aanmerking genomen, het weinige, waarmede hij gewoon is zich te vrede te stellen. Voorwaar, er is weinig reden meer om trotsch te zijn op ons koloniaal beheer, en de Javaan zal spoedig gaan begrijpen, dat hij bij ons in tel is, als de uitgeknepen citroenschil.

Vergelijk nu hiermede een ander bericht, ditmaal uit een Engelsche courant geknipt van 22 Mei j.l.

Bovenaan staat te lezen, als getelegrafeerd uit Fort de France, Martinique:

„*Geen verdere hulp is noodig in levensmiddelen, kleeding schijnt meer begeerd te worden.*"

Daarna volgt:

„Het Hollandsche oorlogschip, Koningin-Regentes, kwam aan met 250 ton voedingsmiddelen, een gift van de Hollanders op Curaçao."

Of dit nu een gift is van de handvol Hollanders op Curaçao, betwijfel ik, maar in elk geval blijkt hieruit, dat gedaan wordt voor Fort de France, wat al een jaar geleden voor Java gedaan had moeten worden! Kunnen de Hollanders van Amsterdam 't niet over zich verkrijgen, medelijden te voelen voor den armen Javaan, of zitten de afstammelingen der Patriciërs uit Holland's bloeitijd, onder de plak van Het Handelsblad?

B. A. wil zich niet dekken door anonimiteit tegenover hen, die aanstoot nemen aan zijn verwijtingen; hij machtigt de Redactie van *Het Koloniaal Weekblad* zijn naam te noemen aan hen, die dien weten willen, in 't belang der zaak, welke hij meent te moeten voorstaan.

Indische Postspaarbank.

Van den heer P. J. de Groot, Commies der Posterijen van de 1e klasse te Amsterdam, vroeger waarnd. Adjunct Directeur van de Postspaarbank in Ned.-Indië, ontving de Redactie het volgende schrijven, dat zij ter kennis brengt van hare lezers:

Mijnheer de Redacteur.

In verband met de tirade over de groote moeite, welke de gewone dorpsvrouw heeft om f 1.— bij elkaar te krijgen, voorkomende in het feuilleton van No. 10 van het Kol. Weekblad „Oost en West" van Vrijdag 23 Mei jl., deel ik U mede, dat de minste inlage in de Postspaarbank in Ned. Indië 25 cent is en niet f 1.—, zooals in genoemd feuilleton staat. Verder doorlezende zou de oppervlakkige lezer gemakkelijk tot de conclusie kunnen komen, dat er in de Residentie Banjoemas slechts éëne gelegenheid is voor 't inleggen van gelden in de Postspaarbank n.l. te Poerbolinggo. Ter hunner kennis zij gebracht, dat al is het aantal postspaarbanken er niet legio, er in genoemde Residentie zijn: 5 Postkantoren en 1 Hulpkantoor; in het geheel dus op 6 plaatsen gelegenheid voor 't beleggen van gelden in de Postspaarbank.

AMSTERDAM, 27 Mei 1902.

Varia.

Verhuizing van Inlanders. Den nood in sommige streken van Java besprekend, vestigt de redacteur der *Preangerbode* de aandacht op zoovele streken van dit eiland, welke nog braak liggen en herinnert, ook naar aanleiding der jongste lezing van den heer Eekhout in de Soekaboemische Landbouwvereeniging, aan de verhuizing van Javanen uit de Bagelen naar de Zuid-Preanger tijdens de heer Kist resident der Preanger Regentschappen was. Toen werden een aantal Javanen uit Bagelen naar het district Kawasen gezonden, waar hun gronden voor den rijstbouw werden verstrekt. De javaansche kolonie had eerst veel te lijden van ziekte en velen stierven tengevolge daarvan, terwijl anderen teruggingen haar hun geboortegrond om daar weder gebrek te lijden. De geheimzinnige invloed, die uitging van de plek, waar zij bij hun verschijnen op het wereldtooneel voor het eerst in de slendang waren gedragen, was hun de baas en zij verkozen een leven van gebrek op dat dierbaar plekje grond, boven een arbeid, die hen een goed bestaan verzekerde.

Zij die bleven, vonden dat en genieten er nog van. De javaansche kolonie, staande onder een javaanschen loerah en geheel bestuurd naar de javaansche adat, is naar ooggetuigen verzekeren een welvarende kolonie. De Javanen wonen in nette huisjes en bebouwen met animo hun vruchtbare sawahs.

Er is sprake van de verhuizing voort te zetten en verschillende streken in den Zuid-Preanger worden genoemd voor nederzettingen van Javanen.

Van Rhaden Mas Oetojo. een der eerste Inlander-leden van „Oost en West", die onlangs als *correspondent* der Vereeniging te *Solo* was opgetreden, lezen wij in het *Bat. Nbl.* van 24 April jl, dat deze begaafde zoon van den patih van Pekalongan, die, na de lessen aan de hoogere burgerschool te Semarang met vrucht doorloopen te hebben, eenigen tijd als assistent wedono diende, door vele geschriften blijk gaf van zijn helder inzicht in zaken van inlandsch bestuur en als belooning voor de wijze, waarop hij aan verschillende opdrachten der Regeering voldeed, benoemd werd tot tijdelijk translateur voor de javaansche taal te Solo, nu door de Regeering aangewezen is om op te treden als regent van Ngawi met den titel *Toemenggoong.*

Men heeft nu nieuw bloed in Ngawi gebracht. Voor den jeugdigen, nauwelijks dertigjarigen Radhen Mas Oetojo is deze benoeming een groote onderscheiding, welke niemand hem zal misgunnen. Hij heeft haar verdiend en zal zich het vertrouwen in hem gesteld ten volle waardig betoonen, wij twijfelen er niet aan."

(*Bat. Nbl.*)

* * *

Benoemingen. Ter vervanging van den heer A. M. Joekes, als gouverneur van Sumatra's Westkust, is aangewezen de heer E. A. T. Weber, resident van Banka.

Ter vervulling der opengevallen plaats te Poerwodadi als assistent-resident van Grobogan, is gekozen de heer W. F. Lutter, laatstelijk assistent-resident van Sampan, Madoera, wien een moeilijke taak wacht. De Regeering had geruimen tijd noodig om iemand, geschikt voor die taak te vinden en wij hopen, in het belang der bevolking van Grobogan, welke reeds zooveel geleden heeft, dat de keuze goed zal blijken te zijn.

* * *

De Hasan-Hoseïn-feesten. Uit de *Sumatra-Bode* nemen wij uit een levendige beschrijving van dit te Padang gehouden feest, het onderstaande over:

„Zaterdagavond waren de *taboet's* of katafalken ter nagedachtenis van den gewelddadigen dood der martelaren Hasan en Hosein onder een ontzettend lawaai en grooten toeloop van deelnemers en nieuwsgierige kijkers in optocht door de straten gedragen. Gistermorgen had na een laatsten ommegang de tocht plaats van de *taboet's* naar het zeestrand bij Kasiq-Angat, waar ze onder luid gejoel aan de golven werden prijs gegeven.

Deze handeling, welke zich hier telken jare herhaalt, lokt steeds van heinde en verre in den omtrek een menigte volks, waarbij het schoone geslacht zeker wel het grootst vertegenwoordigd is. Ook gisteren was dit het geval; reeds in den voormiddag zag men Inlanders met vrouwen en kroost uit alle buurten van Padang, uit de Ommelanden, ja, zelfs uit de Bovenlanden, per spoor, per as of te voet komen opdagen, om van een en ander toeschouwer te zijn.

Jonge en oude inlandsche vrouwen met en zonder kinderen zag men in de karretjes gezeten langzaam voorbij rijden, òf in groepen langs het strand kuieren òf gezamentlijk, toen de regen ophield, smullen aan een diner à l'improviste. Maleische vrouwen in hun roode *sarong's* zwarte *badjoe koeroeng*, dikwijls van doorzichtigen stof en het hoofd omhuld met een kleurige *slendang* waaruit dikwijls een fraai besneden gelaat met schitterend zwarte oogen en een zware blauwzwarte *kondeh* (haarwrong), met bloemen smaakvol versierd, te voorschijn kwam.

Javaansche schoonen, in hun nationale even kleurige kleederdracht, vrijer en vroolijker van beweging, het hoofd met het typisch javaansch gelaat, waaruit de zwarte oogen met diepen droomerigen glans heenstaarden. Dan nog chineesche en niassche vrouwen in hun half europeesche, half maleische kleeding, de helder licht gekleurde *kabaja* en *sarong*, met hun gemengd niasch-chineesch gelaatstype, geelblanke gelaatskleur, donkere oogen, het hoofd met den met bloemen getooiden haarwrong, door een parasol bedekt.

Daartusschen wriemelden mannen en kinderen van velerlei nationaliteit en in verschillende kleeding gestoken, dooreen, in afwachting van *taboets* hier en daar flaneerende, nieuwsgierig hun blikken werpende op de kleurige staalkaart der vrouwenwereld om hen heen. 't Was een interessant schouwspel en voor een goed opmerker een zeldzame gelegenheid, om op een en ander een kijkje te werpen.

Omstreeks 4 uur kwam de optocht aan, omstuwd door een dichte menschenmenigte joelend en schreeuwend; doch boven het gewoel en het brouhaha klonk in een regelmatig tempo het eentonig geroep van:

„*Hàsan Hosen*!" uit duizenden kelen van volwassenen en kinderen, dof en zwaar, als het gebeier van een stormklok heel in de verte. 't Was het wild en woest gekrijt van geloovigen en onwetenden, een onophoudelijk, schijnbaar tot in het oneindige herhaalde kreet, uitgestooten door den machtigen drang der massa, die opgezweept was door den op zulke oogenblikken ontketenden hartstocht van het oostersch temperament.

Alle katafalken werden nu met groote tusschenruimten naast elkaar aan het strand geplaatst met het front naar de zee; eenige oogenblikken werd het stil, doch welhaast herhaalde zich de algemeene van „*Hàsan Hosen*", het doodslied van de doorluchtige martelaren, dat nu ook het einde aankondigde der *taboet's*, welke in de golven gevoerd, van hun sieraden beroofd en toen in de diepte verdwenen. Alles was voorbij!

De kleurige menschenmassa, welke daar geduldig in den motregen op het bruine strand onder een somber loodkleurigen hemel uren had staan wachten, verspreidde zich naar alle kanten. Er moeten daar ongeveer 7 à 8 duizend menschen op die vrij beperkte ruimte bijeen zijn geweest en nergens werd de orde verstoord; in dit opzicht kan men bij het inlandsch publiek een lesje nemen."

* * *

Bestrijding van het Pauperisme. In de *Semarang Ct.* wordt er op gewezen, hoe weinig bij het vergeven van ambtenrekening wordt gehouden met het pauperisme. Zoo kwam onlangs in Oosthoek een zeer lucratief baantje van zoutverkooppakhuismeester vacant, gevende met de wettige emolumenten een inkomen van driehonderd gulden per maand. Instede, dat een arme drommel, een werkeloos huisvader, een in den dienst vergrijsden klerk met die betrekding gelukkig werd gemaakt, werd een gepensionneerd assistent resident, die het wel het minste noodig had, tot die betrekking benoemd. Hetzelfde geschiedde onlangs met een gepensionneerde kapitein der infanterie.

Het is maar een voorwendsel, dat 's lands belangen beter gewaarborgd zouden zijn door de benoeming van een oud assistent-resident tot zoutverkooper, dan wanneer daarmede bijv. een klerk met f 40 of f 60 tractement gelukkig gemaakt was. Het tegendeel is waar. Met het toezicht over het zoutpakhuis is doorgaans de controleur of aspirant-controleur belast. Zit daar nu een oud-assistent-resident zout aan den kleinen man te verkoopen, dan ziet een jong controleur er tegen op den oud-assistent-resident zoo noodig op de vingers te tikken en klaagt de kleine man al eens over een zoutperkara bij den wedono, dan denkt de wedono, die misschien vroeger wel onder den assistent-resident gediend heeft, er er niet aan den *kandjeng* (Zijne Hoogheid) lastig te vallen of dien ex-kandjeng bij den controleur aan te klagen.

Met een gewoon zoutverkoopertje zou men dat niet doen.

* * *

Een Javaansch prachtwerk. Van den Heer *F. L. Winter* te *Solo* verscheen een prachtwerk: een beschrijving in keurig Javaansch van de feestelijkheden ter gelegenheid van de kroning onzer Koningin. Het is in drie deelen verdeeld: het eerste omvat de feestelijkheden te Batavia en neemt daarin een eereplaats de plechtige audiëntie door Z. E. van der Wijck verleend aan de verschillende inlandsche vorsten, die hun gelukwenschen aanboden; het tweede gedeelte behandelt de festiviteiten en plechtigheden te Solo en het derde die te Djokja. Het werk, waarvan de firma G. C. Van Dorp alhier eer heeft, is versierd met de portretten van alle personen, die op die dagen een rol hebben gespeeld en met eenige gezichten op versierde gedeelten van de drie steden. Het is een gelukkige gedachte van den Heer Winter geweest de herinnering aan deze belangrijke gebeurtenis op zoo talentvolle wijze te vereeuwigen.

Nog verscheen van hem bij dezelfde uitgevers een boek in brochurevorm handelende over Prins Hendrik, en het Groothertogdom Mecklenburg-Schwerin, dat hij besluit met een heilwensch in het Javaansch in dichtmaat, te zingen op de wijze van ons „Wien Neêrlands bloed".

* * *

Voor de Lepra-lijders. Naar wij vernemen zijn de hoofden van gewestelijk bestuur bij circulaire van den directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid uitgenoodigd, om jaarlijks opgaven in te dienen van de in hun gewest aanwezige lepralijders, ten einde de regeering in de gelegenheid te stellen tot het nemen van afdoende maatregelen, wat betreft het afzonderen der lijders. Die circulaire werd in afschrift aan de betrokken wijkmeesters gezonden met de opdracht, jaarlijksche gegevens van lepralijders in te dienen.

* * *

Een goed vruchtenjaar. Het *Bat. Nbl.* meldt: Was 1901 een goed vruchtenjaar, 1902 belooft niet minder te worden, zooals de groote verzendingen uit deze residentie, meest uit de buurt van Meester Cornelis, naar de Preanger Regentschappen en zelfs naar Midden-Java uitwijzen. Verleden jaar was het vervoer van vruchten langs de spoorwegen in die richting meer dan het dubbele van vorige jaren en behalve op een rijken oogst, duidt dit ook op de gereedheid van den inlandschen handel om, gebruik makend van de nieuwe verkeersmiddelen, zich gestadig uit te breiden en te ontwikkelen. De inlander ziet zijn voordeel wel en heeft er ook wel moeite en tijd voor over, wat te verdienen, als de fiscus hem maar niet in den weg zit.

* * *

Dr. H. Treub. Directeur van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg, wiens gezondheidstoestand, reeds sedert geruimen tijd veel te wenschen liet, zal spoedig met buitenlandsch verlof naar Europa vertrekken.

Inhoud van Nederlandsche Tijdschriften voor Oost- en West-Indië.

Tijdschrift van het Bat. Genootschap. Deel XLV (1902) afl. 2.

Dr. Ph. S. van Ronkel: Het Tamil-element in het Maleisch. — Dr. C. J. Neeb: Het een en ander over Hindoe oudheden in het Djambische (met platen). — Dr. J. Brandes: Bijschrift bij de door den heer Neeb gezonden photo's van oudheden in het Djambische. — K. A. James: De geboorte van Singa Maharadja en het ontstaan van de Koeria (District) Ilir in de Onderafd. Baros. — S. Cohen: Wajang Dampoe Awang. — J. C. van Eerde: De vertelling van I Bungkeling op Lombok.

Eigen Haard. 1902. Afl. 21.

Otto Knaap: Samarang in vogelvlucht (met afb.). I.

De Ind. Mercuur, 25e jaarg. (1902). No. 21.

Nederlandsche Afdeeling der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw. Openbare Vergadering op Maandag 12 Mei 1902. Voordracht van den heer van Zuylen, met discussie. — De Suikerconventie. II. — Tocht naar de Boven-Sadang. — Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Koloniën. De Amsterdamsche Kinamarkt en het Verslag der Soekaboemische Landbouw-Vereeniging over 1901. — De verkoop van het onder schaduw geteelde Connecticut blad. — De te Hartford ten verkoop aangeboden, onder schaduw geteelde tabak van Connecticut. — Over de herkomst van Chineeschen kleefbast „kajoe rapat tjina." — Aangevoerd goud te Paramaribo, gedurende het jaar 1902. — Soekaboemische Landbouwvereeniging (vervolg). Mijnbouw Maatschappij Redjang Lebong (vervolg).

Verzending O.-I. Mail.

VOOR DEN HAAG.

Amsterdam, Nederl.,		6 Juni	11.20 's av.
Rotterdam, Lloyd,	30 Mei	13 „	11.30 's av.
Genua, Nederland,	3 Juni	17 „	9.15 's av.
Marseille, Lloyd,		10 „	6.30 's av.
Marseille, Fr. dienst,	31 Mei	14 Juni	7.45 vm.
Brindisi, Eng. dienst,		6 „	1.— mid.
Napels, Duits. dienst,		9 „	9.45 's av.

Via Marseille: Suppletoire verzending van brieven, briefkaarten en aangeteekende stukken den dag volgende op den aangegeven maildag te 7.45 vm.

Via Napels: Suppletoire verzending den dag, volgende op den aangegeven maildag te 12, doch de aansluiting op het vertrek der booten is daarvan niet verzekerd.

MAIL SURINAME.

Amsterdam, Nederl.,	31 Mei	14 Juni	11.20 's av.
Southampton, Eng.,		9 „	11.30 's av.

MAIL CURAÇAO.

Via Genua den 3n van elke maand, alleen op verzoek.
Elken Dinsdag en Vrijdag 6.30 's av. via Southampton en Queenstown en New-York.

MAIL CONGO.

Antwerpen den 28n Mei 7.24 's av.
Lissabon den 3n en den 18n van elke maand 8.19 m.

MAIL CANARISCHE EILANDEN.

(Teneriffe.)

Southampton. Elken Vrijdag 7.24 's av.
Liverpool. Elken Maandag 7.24 's av.

Vereeniging OOST en WEST
Afdeeling 's-Gravenhage.

Aan het **Bureau Heerengracht 4,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur, inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der 3de Commissie, den heer G. C. A. DE WITT, *de Perponcherstraat n°. 93.*

Een gep. Onderofficier O.-I. Leger voor incasseering, oppasser en huisbewaarder.

Een modiste die werk in Oost-Indië zoekt.

Een Dame die lessen geeft in Noorsch, Zweedsch, Duitsch en Italiaansch.

Drie jonge Dames voor Juffrouw van Gezelschap. Eene ook voor lectrice.

Een bekwame linnennaaister.

Gewezen Sergeant in W.-I. voor portier, looper of huisbewaarder; kan ook copieerwerk verrichten.

Twee jonge Dames die als Gouvernante of Bonne naar Indië willen.

Een Dame gew. onderwijzeres in Indië voor les geven aan of opvoeden van kinderen.

Een gegageerd Onderofficier der Genietroepen zoekt een betrekking voor loopend beheer; schrijfwerk of eene eenvoudige administratie; ook kantoorwerk in die richting.

Eene dame voor 't les geven aan spraakgebrekkigen.

Een Dame les geven in teekenen en portretschilderen.

Een geroutineerd boekhouder 5 jaren als zoodanig in een hotel te Parijs werkzaam. Is tevens correspondent in de moderne talen. Uitmuntende referentiën.

Eene Dame voor pianoles.

Een Heer voor administratieve betrekking of magazijnmeester.

Een Heer voor Corrector aan eene drukkerij.

Twee Dames voor waarnemen van een huishouden en naar Indiën gaan.

Twee Dames om bejaarde dame gezelschap te houden.

Een Dame zoekt plaatsing als Stenograaf, ook voor les geven.

Een jonge Dame zoekt een t'huis zonder salaris bij eene dame om deze in de avonduren gezelschap te houden; kan in 4 talen voorlezen en maakt muziek.

Twee Dames om met eene familie op reis te gaan; waarvan de ééne Hollandsch, Duitsch, Fransch en Engelsch spreekt, hebben veel gereisd.

Eene Juffrouw voor Depôthoudster.

Een bekwaam machinist machine bankwerker voor plaatsing in Oost- of West-Indië.

Een gew. O.-I. ambt. voor adm. betrekking.

Eene Dame v/h maken van fijne handwerken.

Een Dame voor administratieve betrekking.

Een jong Meisje en een jonge Weduwe om als kinderjuffrouw mede naar Indië te gaan.

Inteekenbillet voor niet-leden.

Ondergeteekende ....

wenscht *Donateur-trice / Lid* *te worden van de Vereeniging* „Oost en West" *tegen betaling eener jaarlijksche contributie van f* .... *of door eene gift in eens van f* ....

Hand eekening en volledig duidelijk adres.

....

.... den ....

NB. Contributie van *f* 5 of gift in eens van *f* 100 voor **Donateurs.**
Voor **Leden** contributie tot een minimum van *f* 1.— 's jaars.
Om 't orgaan te ontvangen moet men minstens *f* 1.50 's jaars betalen.
Doorslaan wat men niet wil.

De 's-Gravenhaagsche Boek- en Handelsdrukkerij voorheen Gebr. Giunta d'Albani.